

Ἐρευνα

Ἡ ἘΡΕΥΝΑ ΙΔΡΥΘΗ
ΤΩ 1901 ΕΝ ΟΞΦΟΡ-
ΔΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.
ΑΦΟΡΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΕ-
ΞΗΓΗΣΙΝ ΤΩΝ ΝΟ-
ΜΩΝ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ

Κοινωνιολογία Ἀνθρωπισμὸς Μυχιολογικαὶ Ἐπιστῆμαι.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΤΥΩΣΙΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑ-
ΚΤΗΡΟΣ ΕΝΤΕΤΘΕΝ
ΔΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩ-
ΝΙΚΗΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚ-
ΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ.

ΤΟΜ. Δ΄.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, 1909.

ΤΕΥΧ. ΙΑ΄.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Βόλου τὰ ἑξῆς :

“Τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον βαδίζει ἀσφαλῶς πρὸς τὰ ἔμπροσ. Ἐκέρδησε τὴν ἐκτίμησιν ἤδη τῆς κοινω- νίας ἀνεξαρτήτως μάλιστα τάξεων. Ἡ τελευταία δημοσία Συνέλευσις, ἡ ὀργανωθείσα ὑπὸ τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου, καὶ αἱ διαλέξεις τῶν ἀντιπρα- σῶπων τῆς Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρείας ἔδωκαν μεγάλην ὄψιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Δύναται τις νὰ εἴπῃ μετὰ πεποιθήσεως ὅτι ὁ Βόλος κατέστη τὸ Ἀρχηγεῖον τοῦ ἀγῶνος. Ἀπὸ τῆς 10ης τοῦ παρόντος μηνὸς ἀρχίζει ἡ Νυκτερινὴ Σχολὴ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Κέντρου. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔχει ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ἀκμῆς, καὶ πέποιθα ὅτι θὰ λειτουργήσῃ θαυμασίως, ἀποτελοῦσα δρά- σιν ὅλως νέαν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ προορισμὸς τῆς εἶνε νὰ δημιουργῇ καὶ παρασκευάζῃ κήρυκας καὶ ἀποστόλους τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς Κοινο- νικῆς Μεταμορφώσεως. Τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα οὐ τὴν ιδέαν σεῖς ἐνεφυτεύσατε πρὸ εἰκοσαετίας ἐν Ἑλλάδι, λαμβάνει ὅλοεν ὀργανισμὸν καὶ σάρκα ἐν τῇ πατρίδι ταύτῃ τοῦ Ῥήγα Φεραίου. Ἡ Κοινο- νιολογικὴ Ἑταιρεία ἤδη συμπράττει μεθ’ ἡμῶν, καὶ αἰσθάνομαι ἄφατον χαρὰν δυνάμενος νὰ σᾶς δια- βεβαιώσω ὅτι οἱ θεμελιώσαντες αὐτὴν εἶνε εἰλι- κρινεῖς χαρακτῆρες ἐμπνεόμενοι ὑπὸ εὐγενοῦς πί- στεως, καὶ ἄριστα κατηρτισμένοι. Ὁ πρόεδρος αὐτῆς κ. Παπαναστασίου εἶνε ἀγνὸς τὸ αἰσθημα ὅσον εἶνε ἀδρὸς τὸν νοῦν. Ἐχει δὲ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ εἶνε πολῦτιμος παράγων εἰς τὸν ἀγῶνα μας. Τὰ αὐτὰ δύναμαι νὰ εἴπω καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἡγετῶν Ἀραβαντινοῦ, Τριανταφυλλο- πούλου καὶ λοιπῶν. Μελετῶμεν ἤδη τὴν ὀργά- νωσιν Συνεδρίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου προσδοκῶμεν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ὄρισαμεν ὡς ἐποχὴν συγκροτήσεως τὸν Δεκέμβριον, ἥτις εἶνε ἐποχὴ συμπίπτουσα μετὰ τὴν ὑφ’ ὑμῶν μελετωμένην ἐπί- σκεψίν σας εἰς Βόλον καθ’ ἃ μᾶς ὑπεσχέθητε. Ἐν τῶν ἀποτελεσμάτων πεποιθᾶμεν ὅτι θὰ εἶνε ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐκλογῆς τῶν ἡγετῶν τοῦ ἀγῶνος μας εἰς τὰς προσεχεῖς βουλευτικὰς ἐκλογάς, πραγ- ματοποιουμένου οὕτω τοῦ προγράμματος ὑπὲρ ὑπετυτώσατε πρὸ τριῶν ἐτῶν. Ἡ πρὸς τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον ἐπιστολή σας, ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ Ἐργάτου, καθὼς καὶ

τὸ ἐνθερμον ἐνδιαφέρον σας ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐργατικῶν τάξεων διέχυσαν ἐνθουσιασμὸν εἰς τοὺς ἐργάτας. Ἡ ἐφημερίς μας, ἐλπίζω, τὴν φορὰν ταύτην ἐθεμελιώθη, ἀλλ’ ὅπως ὅλα τὰ ὄργανα τῶν ἐργατικῶν τάξεων, παλαίει κατὰ χρηματικῶν δυσχερειῶν, μόνον δὲ ἡ γενναιοδωρία τῶν φίλων τοῦ ἀγῶνος δύναται νὰ ἀποσοβήσῃ νέαν αὐτοῦ ἐκλείψιν.”

Ταῦτα πάντα εἶνε πολὺ εὐχάριστα καὶ μόνον εὐχόμεθα νὰ ἀποδειχθῶσι μόνιμα καὶ συμπαγῆ.

Τὸ ἑξῆς ἄρθρον τοῦ κ. Ἀριστομένους Θεοδωρίδου ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ “Ἀκροπόλει” καὶ τὸ ἀναδημοσιεύομεν διότι κατὰ πάντα συμπίπτει μετὰ τὰς σκέψεις ἡμῶν.

Ἡ δωρεὰ τοῦ κ. Κοργιαλένιου ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν ἠγειρε πάλιν νοσηρὰν τινα ὄρεξιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν, ἥτις ἀναφαίνεται εἰς παρομοίας πρὸς τὰς σημερινὰς περιστάσεις. Στρέφεται αὕτη πρὸς τοὺς παρ’ ἡμῶν εὐπόρους καὶ ἀξιοὶ εἰσφοράς ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν, γίνεται πολὺς θόρυβος, καὶ ἐπὶ τέλους τίποτε ἀξίον τῶν περιστάσεων δὲν γίνεται, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ. Δὲν γνωρίζομεν δὲ τῇ ἀληθείᾳ, κατὰ ποίαν λογικὴν ἠθέλε τις σήμερον π.χ. ἀξιώσῃ ἀπὸ τοὺς πλουσίους μας νὰ εἰσφέρωσιν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἑκατοντάδας, ἢ δεκάδας χιλιάδων δραχμῶν ἕκαστος, ἀναλόγως τῆς περιουσίας του, μόνον διότι ὁ κ. Κοργιαλένιος, εἰς στυγμὴν πατριωτικῆς ἐξάρ- σεως, προσέφερεν ἡμῖν ἑκατομμύριον. Ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερον θεωροῦμεν πραγματοποιήσιμον τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν, ἂν ποτε ἠθέλε θεωρηθῆ λογικῆ. Φαίνεται ὅμως ὅτι οὐσιαστικώτερον τι κρύπτεται εἰς τὸ βάθος ὅλης αὐτῆς τῆς περιοδικῆς βουλιμίας τῆς κοινῆς γνώμης. Τὸ σπέρμα τῆς ἀληθείας, τὸ λανθάνον εἰς τὴν χίμαιραν αὐτὴν τῶν ἐλπίδων εἶνε τὸ ὅτι οἱ ἡμέτεροι πλούσιοι, ἀφορολόγητοι ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσι διατελοῦντες, ὀφείλουσι νὰ συνεισφέρωσιν τοῦλάχιστον ὅταν τὸ ἔθνος εἰσέρ- χεται εἰς ἀνωμάλους. Καὶ ἐδῶ ἀναφαίνεται τὸ ἀδιορθώτως ἀψίκορον τοῦ χαρακτῆρος ἡμῶν, καὶ τὸ ἀμόρφωτον τῆς κοινῆς γνώμης, ἐρκουμένης νὰ ζητῇ ματαίως καὶ ὀψίμως ὡς χαρὴν ὅτι ἡδύνατο ἐν καιρῷ νὰ ζητήσῃ ὡς δικαίωμα. Διὰ τοῦτο ἠθέλομεν προτιμήσῃ ἵνα ὁ τύπος ὀλιγῶν μίαν ῥήξῃ σήμερον φωνὴν: Ζήτω ὁ ἐπὶ τοῦ εἰσδήματος φόρος, καὶ ἡ φορολογικὴ ἰσότης ὅλων τῶν ἐλλή-

νων. Μὲ περιφορὰν δίσκων γίνονται ἄλλα μικρότερα κοινωνικά ἀγαθά, ἀλλὰ στρατοὶ καὶ στόλοι μόνον διὰ φόρων. Εἰδικὸς δὲ πόρος διὰ τὸ ταμεῖον τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης πρέπει νὰ γείνη ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος, ὑποσχόμενος κατ' ἔτος τόσα, ὅσα οἱ κατὰ δεκαετίαν, ἢ εἰκοσαετίαν, ζητούμενοι ἔρανοι θὰ ἦσαν πολὺ μακρὰν ν' ἀσφαλίσωσι, καὶ ὀρίζων τὸ εἰσόδημα ἐκίστου διὰ νὰ ἦνε γνωστὸν καὶ εἰς περίστασιν ἀκόμη ἐκτάκτων εἰσφορῶν.

Εὐτυχῶς σήμερον τὸ ἔδαφος ἐκαλλιέργηθη, ὁ λαὸς ἐζήτησε τὸν γενικὸν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος φόρον, ἐψήφισεν αὐτὸν εἰς τὸ πίνδημον συλλαλητήριον τοῦ καὶ ἀναμένει νὰ ἴδῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς 15 Αὐγούστου μὲ ρητὰς περὶ τούτου δηλώσεις ἀπέναντι τῆς ἀνορθώσεως, ἣν ἀξιοὶ τὸ Ἔθνος. Οἰσοδῆποτε ἄλλος φόρος καταναλώσεως, ἢ κεφαλικὸς, ἀνευ δηλ. διακρίσεως τοῦ εἰσοδήματος ἐκίστου φορολογουμένου, θὰ ὄξῃ τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἢ εἰρημὴν ἡμέρα ἦλθε νὰ καταργήσῃ. Κεναὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς εἰσφοράς τῶν πλουσίων ἐλπίδες ἀποτελοῦσι τὸ ἄριστον μέσον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς εὐνοήτου ἐπιθυμίας αὐτῶν εἰς παντοτεινὴν ἀσυδοσίαν.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ κ. Γαβριηλίδης ἀπουσιάζει ἐξ Ἀθηνῶν, διατρίβων ἐν Λονδίῳ, διαφορογράφους ἐν τῇ "Ἀκροπόλει" ποιούμενος μνεῖαν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ ὀνομάζει αὐτὴν "ἑλληνόφωνον." Ἐλάβομεν πολλαχόθεν τὸ τεμάχιον αὐτὸ τῆς "Ἀκροπόλεως" καὶ ἐπιστολὰς ὑποστηρικτῶν καὶ θιασωτῶν τοῦ ἔργου ὅπερ διεξάγομεν ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἀναγγέλλουν τὴν ὀνομασίαν μὲ πολλὰ θαυμαστικά, τιθέμενα ὅχι εἰς βᾶρος τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Εὐτυχῶς ὁ κόσμος γνωρίζει ἄρκετὰ καλὰ τὴν ἱστορίαν μας καὶ τὰ ἐλατήρια ἅτινα ἐμπνέουν τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ, ἣν διεξάγομεν ἀπὸ δεκαετίας ἀφορῶντες μόνον καὶ μόνον εἰς τὴν ἀφύπνισιν καὶ ἀνύψωσιν τοῦ γένους μας. Ἐχομεν πεποιθήσιν ὅτι τὸν σκοπὸν τούτον τὸν ἐπιτυγχάνομεν ἂν δὲ ἢ "Ἀκρόπολις", ἥτις μέχρι χθὲς διεκήρυττεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς ὅτι ἡ ΕΡΕΥΝΑ ἀποτελεῖ τὸ νέον ἑλληνικὸν εὐαγγέλιον καὶ ὅτι ἀσκεῖ μορφωτικὴν καὶ ἀναμορφωτικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἔθνους, ἐκ βραχυλογικῆς ζήλου μετεχειρίσθη τὸ ἐπίθετον "ἑλληνόφωνος", δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔπραξε τούτο ἵνα ἐξ ἀντιδιαστολῆς μορφώσῃ παρὰ τοῖς ἀναγνώσταις τῆς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μόνον ὁ ἀθηναϊκὸς Τύπος εἶνε ὁ ἄγνος συνήγορος καὶ πρόμαχος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους! Ὁ ἀθηναϊκὸς Τύπος πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἐμείωσε τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Σήμερον δὲ ὅλοῦν κινδυνεύει νὰ καταστρέψῃ τὰς συνταγματικὰς ἐλευθερίας μας.

Εἰς ἐκ τῶν ἐπιστειλάντων ἡμῖν σχόλια περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἐκφράσεως τῆς "Ἀκροπόλεως" λέγει, "τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι αἱ πλείσται τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων βυρσοδομοῦσιν ἀντιδυναστικὴν θύελ-

λαν ὥστε ἐπιμελοῦνται νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς ξενόφρονα ἢ τοῦλάχιστον ἀγγλόφρονα πάντα ὅστις κηρύττει ὅτι ἢ κατάργησις τῆς δυναστείας θὰ ἦτο ἔθνικὴ συμφορά." Δυνατὸν νὰ εἶνε καὶ δυνατὸν νὰ μὴ εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ τύπος βυρσοδομεῖ ἀντιδυναστικὴν θύελλαν· ἀλλ' ἡμεῖς ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ κηρύττωμεν ὅτι ἢ κατάργησις τῆς δυναστείας θὰ ἦτο ἢ μεγίστη τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν μας. Ἐχομεν τὸ θάρρος νὰ κηρύττωμεν τούτο ἔστω καὶ ἂν ὀλόκληρος ὁ ἀθηναϊκὸς Τύπος μᾶς χαρακτηρίσῃ ὡς βασιλόφρονας, ἀγγλόφρονας, ἢ ξενόφρονας. Ἀρκεῖ εἰς ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν τί φρονοῦμεν· ἐκεῖνο δὲ ὅπερ φρονοῦμεν εἶνε ὅτι μᾶς ἐνδιαφέρει πρωτίστως ἢ ἐλευθερία καὶ ἢ κατάργησις τῆς τυραννίας. Ἡ παρούσα δυναστεία εἶνε ἐγγύησις τῆς πενιχρᾶς πολιτικῆς ἐλευθερίας μας ἣν οἱ πατέρες μας κατέκτησαν διὰ παμμεγίστων θυσιῶν. Τὸ τέλος τῆς παρουσίας δυναστείας θὰ ἦτο ἀκριβῶς νῦν ἀρχὴ τυραννίας ἐν Ἑλλάδι. Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῆς παρουσίας δυναστείας θὰ ἔχανε καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Οἱ κατὰ τῆς βασιλείας τασσόμενοι εἶνε ἐχθροὶ τῶν ἐλευθεριῶν τῆς πατρίδος των, εἴτε τὸ γνωρίζουν εἴτε μὴ, καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀποτελοῦσι τὸν μεγαλύτερον κίνδυνον κατὰ τοῦ γένους, εἴτε ἑλληνόφωνοι εἶνε εἴτε ξενόφωνοι. Μικρὸν καὶ ὁ κόσμος θὰ κρίνῃ ποῖοι εἶνε οἱ σφαιγιστὰι τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων τοῦ ἑλληνισμοῦ οἱ εἴτε ἐν ἐπιγνώσει εἴτε ἀνεπιγνώτως ἐνεργούντες ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις ξενικῆς ἐπιδράσεως καὶ ὑπὸ τὰς πλεκτίνας ὀμίδος χυδαίων ἀρχομανῶν καὶ θεσιθρῶν.

Καὶ ὑπὸ ποίαν μὲν ὄθησιν παρεισέφρυσεν τὸ ἐν λόγῳ ἐπίθετον εἰς τὴν "Ἀκρόπολιν" ἀγνωστον, χθὲς δὲ ὁ κ. Γαβριηλίδης ἐλθὼν εἰς τὸ γραφεῖον μας ἐξέφρασεν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ διαφορογράφου τῆς "Ἀκροπόλεως" οἷος δῆποτε καὶ ἂν ἦνε, καὶ ἐδήλωσεν ἡμῖν ὅτι εἶνε κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰς περὶ τῆς δυναστείας κρίσεις τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ.

Οἱ νεότουρκοι δὲν κατῴρθωσαν νὰ πείσωσι τὸν κόσμον ὅτι ἐμπνέονται ἀπὸ αἰσθήματα διεθνούς ἀλλελεγγύης, οὔτε θὰ τὸ κατορθώσωσιν ἐνόσω περιπίπτουσιν εἰς τὸ σφάλμα νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβασθοῦν τὰ ἀσυμβίβαστα δηλαδὴ σύνταγμα καὶ προνομιακὴ ὑπερτέρησις ἐνὸς τῶν ἀποτελούντων τὸ κράτος ἔθνων. Τὸ πνεῦμα τούτου εἶνε ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς συνταγματικῆς ἰσότητος, καὶ τοῦ νεωτέρου δημοκρατισμοῦ, χρησιμεῖ δὲ μόνον ἵνα καταδείξῃ ὅτι ἂν οἱ ἰθύντορες τῆς Τουρκίας εἶνε νέοι, αἱ ἰδέαι των ὁμως εἶνε de l'ancien régime.

Ἡ Μυχιολογικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ Λονδίνου συναφίζει ὡς ἐξῆς τὰς ἐρεῖνας τοῦ Φλαμπαρίδου (1) Ἡ ψυχὴ ὀφίσταται ὡς πραγματικὴ ἀντότης ἀνεξάρτητος τοῦ σώματος. (2) Εἶνε προικισμένη μὲ λειτουργίας ἀγνώστους τῇ Ἐπιστήμῃ. (3) Ἐπιδρᾷ ἐξ ἀποστάσεως, ἀνευ μεσολαβήσεως τῶν αἰσθήσεων.

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΝ.

(Άρθρον τοῦ κ. Σοφοκλέους Χουδαβερδύγλου δημοσιευθὲν ἐν τῷ "Βοσπόρῳ" τῆς Κωνσταντινουπόλεως.)

Μία ἐκ τῶν σπουδαίων διαλέξεων, εἰς ἃς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς συχνάκις συνήγειρε τὴν ὁμογενῆ κοινωνίαν τῆς Χαλκηδόνος ἢ αὐτόθι ἅμα τῇ ἐπαναφορᾷ τοῦ συνταγματικοῦ καθεστώτος ἰδρυθεῖσα Ἑλληνικὴ Λέσχη, ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τὸν ἄνωθι τίτλον διῶλεξις τοῦ κ. Ν. Μπέλλα. Διατρίψας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐγκύβας αὐτόθι εἰς τὴν μελέτην κοινωνικῶν ζητημάτων, ὁ κ. Μπέλλας, ὅστις καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς πανελληνίου ΕΡΕΤΙΝΗΣ τοῦ κ. Δρακούλη σπουδαῖα διεπραγματεύθη θέματα, ἦν εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἀρμόδιος ὅπως ἀναπτύξῃ τοσοῦτῳ σπουδαῖον ἐπίσης θέμα, ὅπερ ὑπὸ πολλῶν ἢ ὅλως ἀγνοεῖται ἢ ἐξ ἀγνοίας παρεξηγεῖται.

Συνήθως διὰ τῆς λέξεως Σοσιαλισμὸς ἀντιλαμβάνομεθα κάτι τι παρεμφερὲς πρὸς τὴν ἀναρχίαν, τὴν κοινοκτημοσύνην, τὴν ἀθρησκείαν, τὴν διανομήν τῶν ὑπαρχόντων καὶ τὰ παρόμοια, καὶ ἴσως δὲν ἔχομεν ὅλως ἄδικον εἰς τὴν τοιαύτην ἡμῶν ἀντίληψιν, διότι τὸ μὲν δὲν ἦτο δυνατόν ἐπὶ τοῦ πρώην καθεστώτος νὰ ὀμιλήσῃ τις εὐθαρσῶς περὶ τοιούτων θεμάτων καὶ ἐκθέσῃ τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀληθῆ αὐτῶν ὑπόστασιν, τὸ δὲ ἀπεδίδοντο εἰς τὸν ἄδολον σοσιαλισμὸν γινώμαι, πράξεις, ἢ γεγονότα ἐκφερόμενα ἢ τελούμενα ἢ παρ' ἀναρχικῶν ἢ παρὰ τῶν διαστρεβλόντων τὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας τοῦ σοσιαλισμοῦ, καὶ οὕτω κατήντησε νὰ θεωρῆται σοσιαλισμὸς ἴσον τῷ ἀναρχισμῷ ἢ καὶ τι χεῖρον. Τούναντίον ὁ κ. Μπέλλας κατώρθωσε νὰ διαλευκάνῃ τὸ θέμα καὶ ἀποδείξῃ τὸ ὕψος τῶν ἀρχῶν τοῦ Σοσιαλισμοῦ, συνταυτιζομένων πρὸς τὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ κηρύττουτος τὴν ἀδελφωσύνην τῶν λαῶν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἀλληλεγγύης. Ὁ Σοσιαλισμὸς δὲν ζητεῖ τὴν ἀναρχίαν, οὔτε τὴν κοινοκτημοσύνην, ἀλλ' ἀπαιτεῖ ὅπως ἕκαστος κατέχῃ τὸ νομίμως καὶ δικαίως καὶ οὐχὶ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ἄλλου ἀποκτηθέν.

Οὐχὶ τὴν ἀθρησκείαν, ἀλλὰ καταπολεμεῖ τὴν ἐν ὀνόματι καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας διαφθορὰν τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἀγνοῦ αὐτῆς πνεύματος ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν τεταγμένων εἰς τὴν περιφρούρησιν αὐτῆς καὶ διὰ τε τοῦ κακοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἐν γένει δρώσεως αὐτῶν καταρριπτόντων τὸ γόητρον τῆς θρησκείας, θησαυριζόντων ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας, πᾶν ἄλλο πραττόντων ἢ ὅ,τι ὑπαγορεύει αὐτοῖς ἡ θρησκεία καὶ ὅ,τι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοῖς ἄλλοις παραγγέλλουσι. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον στηλιτεύει ὁ Σοσιαλισμὸς τοὺς πλουσίους καὶ ἰσχυροὺς, οἵτινες διὰ τοῦ παντοδυνάμου χρήματος ὅπερ κατέχουσιν ἀπαιτοῦσι τὴν τῶν ἄλλων ἐργασίαν, ἐργασίαν κοπιαστικὴν καὶ ἀπάνθρωπον πολλάκις, ἀντὶ ὅμως οὐχὶ ἀνταξίας ἀπολαυῆς, αὐτοὶ δὲ διάγουσιν ἐν ῥαστώνῃ.

Ὁ κ. Μπέλλας ἐκθέσας τὴν ζύμωσιν ἣτις ὑπὸ τὴν ἐποψίαν ταύτην ἐπιτελεῖται ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς κοινωνίαις, ὅπου βλέπει τις εὐτυχῶς σήμερον μέλη τῶν ὑψηλῶν ἀριστοκρατιῶν, μέλη καὶ βασιλικῶν ἀκόμη οἰκογενειῶν ἀσπαζόμενα τὰς ἀρχὰς τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ δρώντα ἀναλόγως, ἀφοῦ ἐμνημόνευσε καὶ τῶν μεγάλων ἐκείνων Ἐργοστασιῶν ἅτινα ἀνθοῦσι καὶ εὐημεροῦσι διὰ τῆς δικαίας κατανομῆς τῆς τε ἐργασίας καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς κέρδους, ἀνέφερε καὶ ὑποσπᾶσματα ἐνδιαφέροντος ἔργου, ἐκδιδόμενου προσεχῶς ἀγγλιστὶ ὑπὸ τῆς κυρίας Δώρας Ν. Μπέλλα, ὑπὸ τὸν τίτλον The way of life (ὁ δρόμος τῆς ζωῆς). Ἐν αὐτῷ ἰνδός τις Ῥαδζᾶς, κάτοχος ἀμυθήτου πλούτου, ἄλλος Κροῖσος αὐτός, ἐλθὼν εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἰδὼν τὰ παθήματα τῆς ἐργατικῆς τάξεως, συγκροτεῖ συλλλητήριον τῶν ἐργατῶν καὶ, σοσιαλιστῆς αὐτός, προσφωνεῖ τοὺς πρὸ αὐτοῦ συνηγμένους πληθεῖς ἐργάτας.

Σὺ, λέγει, δυστυχῆ λαέ, ἐδημιούργησας τὴν ταλαιπωρίαν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, ἀφήσας 100 Κυρίους νὰ κατακτήσουν ὅλην τὴν γῆν καὶ ν' αὐτοκληθῶν ἰσχυροί, ἀπέναντι τόσων ἑκατομμυρίων οἵτινες δουλεύετε δι' αὐτούς. Καὶ ὑπερηφανεύεσαι, ταλαίπωρε, ὅσάκις τὸ συμφέρον τοῦ ἰσχυροῦ τούτου Κυρίου τῷ ὑπαγορεύσῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ χωρίον σου. Γίνεσαι ἑξαλλος ἐκ χαρᾶς καὶ μεθύων ἐξ εὐγνωμοσύνης ἢ νομίζεις ὅτι τῷ ὀφείλεις, σπαταλᾶς τὸ τελευταῖον σελῆνι σου διὰ νὰ σημαιοστολίσης τὸ σπίτι σου, τοὺς δρόμους ὅπόθεν θὰ διέλθῃ, καὶ ἐν τῇ τυφλότητί σου, ἀντὶ νὰ διακρίνης τὴν ταπείνωσίν σου, ψάλλεις παιᾶνας διὰ τὸν Λόρδον σου καὶ τραγωδεῖς τοὺς ἀγαπητούς σου στίχους. "Τοῦ Βρεταννοῦ ὁ τρίχηνλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει." Λοιπὸν ἀκούσατε ὅπου σᾶς τὸ λέγω ἐγώ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἰσθε ὅλοι κυριολεκτικῶς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἰσχυροῦ τούτου κεφαλαιούχου. Ἡ γῆ εἶνε κοινὸν κτῆμα ἀπαξάπαντος τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους καὶ οὐδεὶς ἔχει ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα ὀλιγώτερα τοῦ ἄλλου.

"Ὅλοι εἴμεθα τέκνα τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς Θεοῦ, ὅστις δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν. Διατὶ ν' ἀνέχεσθε σεῖς τὴν διάκρισιν;

Εἶνε καιρὸς νὰ σᾶς δοθῇ τὸ δίκαιον μίσθωμα διὰ τὴν ἐργασίαν σας. Ἐργασίαν 8 μόνον ὥρων, ὄχι 16. Ἐφόσον ἡ κοινωνία δὲν διαιρέσῃ τὸ ἡμερονύκτιον εἰς 8 ὥρων ἐργασίαν, 8 ὥρων ὕπνον καὶ 8 ὥρων ἄνεσιν, σὺ, ἄθλιε λαέ, διὰ τοῦ αἵματός σου καὶ τοῦ ἰδρώτος σου θὰ ποτίσης τοὺς δρόμους τοὺς ὁποίους καὶ σημαιοστολίζεις διὰ τὴν θριαμβευτικὴν διάβασιν τοῦ Λόρδου σου ἢ τοῦ ἄλλου ἰσχυροῦ. Ναί, χύνεις τὸν ἰδρῶτα σου εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ τὸ αἷμα σου εἰς τὸν πόλεμον. Ποία ἢ ἀνάγκη πολέμων; Διατὶ νὰ καλλιεργηθῇ ἀνεπαισθήτως εἰς τὰς καρδίας τῶν τέκνων σου, λαέ, ἡ κλίσις τοῦ φόνου καὶ τῆς δολοφονίας; Διότι τί ἄλλο εἶνε ἢ δολοφονία ἢ ἐμπόλεμος

κατάστασις; Σὲ ἀπατοῦν ὅτι μίχεσαι διὰ τὴν πατρίδα. Ψεῦδος! μίχεσαι καὶ φονεύεις τὸν ὁμοίον σου διὰ νὰ προσπαρίσῃς περισσύτερα πλοῦτη εἰς τοὺς πλουσίους. Σοῦ λέγουν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει πτωχοκομεία δωρεὰν δ' ὅλους· δὲν πηγαίνεισ ὅμως, λαέ, εἰς ταῦτα, διότι τὰ γνωρίζεις τὰ πτωχοκομεία τους καὶ προτιμᾷς νὰ κοιμηθῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον νηστικός. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔτι ἦσαν ἀνθρωπινὰ πτωχοκομεία, διατί δέχεσαι νὰ ἐξευτελίζεσαι οὕτω, δεχόμενος τοιαύτην ἀπ' ἀνθρώπου φιλανθρωπίαν; Ἡ κυρίως φιλανθρωπία συνίσταται εἰς τὸ νὰ παρίσχεις εἰς τὸν πλησίον σου τὰ μέσα νὰ ζήσῃ διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας του. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶνε ἄρετὴ καὶ χριστιανικὴ πράξις ὅταν γίνεται προσωρινῶς πρὸς ἐξοικονομήσιν τῶν περιστάσεων, μέχρις οὗ ὁ ἐλεούμενος τῇ βοήθειᾳ σου κερδίξῃ ἀνέτως τὴν ζωὴν του. Ἀλλὰ τὸ νὰ συστηματοποιήσῃ τις τὴν ἐλεημοσύνην καὶ νὰ τὴν διαιωνίσῃ ἄνευ ἐλπίδος ἢ σκέψεως τινὸς πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς σου, τοῦτο εἶνε ἔγκλημα ἴσως χειρότερον τοῦ φόνου. Διαρκῶς νὰ σὲ κλέπτουν καὶ διαρκῶς νὰ σ' ἐλεοῦν, ὀνομάζεις τοῦτο φιλανθρωπία;

Καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ ὁ Ῥατζᾶς ἀναπτύσσων καὶ ἐπεξηγῶν εἰς τὸν λαὸν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθέντα αὐτῷ δικαιώματα καὶ καθήκοντα, ὅπως ἀντιλαμβάνονται ταῦτα αἱ σοσιαλιστικαὶ ἀρχαί. Ἄλλως τε οἱ διευθύνοντες τὸ σοσιαλιστικὸν κίνημα δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ ζήτημα τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ὑπὲρ ἀποτελεῖ ὁμολογουμένως τὴν βῆσιν, ἀλλὰ συγχρόνως θέλουν νὰ μορφώσουν καὶ χαρακτῆρα καὶ νὰ διδάξουν τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν ὁδὸν πρὸς τὴν εὐτυχίαν τὰ ἀπόκληρα ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ ὅποια ὀνομάζουν πλήθη, καὶ τὰ ὅποια οἱ μὲν ἰσχυροὶ καταπατοῦν, οἱ δὲ θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ των ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιφρονοῦν καὶ ὅλως παραμελοῦν τὴν διαπαιδαγώγησίν των.— Καὶ βεβαίως τὸ κατορθώνουν. Πιθανὸν νὰ εἶνε βραδεία ἢ πρόοδος, ἀλλὰ πάντως συντελεῖται. Συντελεῖται δὲ διότι αἱ συνειδήσεις ἀρχίζουν νὰ ἐξυπνοῦν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐξελέξεως τοῦ μυστηριώδους νόμου τῆς ἠθικῆς προόδου. Ὁ Σοσιαλισμὸς κέκληται νὰ ἀνακαθάρῃ καὶ ἀναμορφώσῃ τὴν κοινωνίαν, ἐπιφέρων τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων ἀλληλεγγύην, ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐνδεικνυμένου. Εὐχρηθῶμεν ὅπως ἀνατείλῃ ἔστω καὶ βραδέως ἢ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν οἱ πάντες συναισθανόμενοι τὰ καθήκοντά των, οἱ πλούσιοι ἰσχυροί, οἱ ἀρχοντες τῶν λαῶν καὶ ὁ κλῆρος, οἱ ἀπλοῦτοι ἐργάται, ἐν κοινῇ συνεννοήσῃ καὶ συμπράξῃ θὰ καταρρίψωσι τὴν αἰωνίαν ἀφορμὴν πάσης ἀνθρωπίνης κακοδαιμονίας—τὴν Ἀδικίαν.

Ἐν Χαλκηδόνι.

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΥΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ.

Οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων πρέπει ἀυστηρῶς νὰ διακρίνωνται ὑπὸ τοὺς οἰκονομολόγους τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων ἔχουν διακηρύξει τόσας πλάνας καὶ ἀντιφάσεις ὥστε εἶνε λίαν ἐπικίνδυνον ν' ἀποδεχθῆ τις οἰανδήποτε οἰκονομολογικὴν ἀσθεντίαν ἄνευ ἀυστηροτάτης ἐρεύνης. Ἐν ἐκ τῶν σφαλμάτων εἰς τὰ ὅποια οἱ οἰκονομολόγοι φαίνεται ὅτι περιέπεσαν εἶνε ἡ ἐντύπωσις ὅτι αἱ παρούσαι οἰκονομικαὶ συνθήκαι εἶνε φυσικαὶ συνθήκαι, καὶ ὅτι οἱ νόμοι οἱ γεννώμενοι ἐκ τῶν συνθηκῶν τούτων (ἢ γεννῶντες αὐτάς), εἶνε ἀνεξάρτητοι τῆς ἀνθρωπίνης δρίσεως ὅσον καὶ οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἐν τούτοις τὸ ἀληθὲς εἶνε (καὶ εἶνε οὐσιώδες νὰ τὸ ἐνθυμῆται ὅστις θέλει νὰ μίθῃ οἰκονομολογίαν) ὅτι αἱ παρούσαι συνθήκαι τῆς κοινωνίας κατὰ μέγα μέρος παρήχθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιδέχονται οὐ σμικρὰν τροποποίησιν καὶ μεταβολὴν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἀναλλοίωτοι νόμοι, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀδύνατος ἡ μεταβολὴ τῶν συνθηκῶν κατὰ τρόπον ὥστε νὰ προκύψωσιν ὅλως διάφοροι νόμοι. Εἶνε οὐσιωδέστατον νὰ γνωρίζῃ τις οἰκονομολογίαν διότι αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι—δηλαδὴ αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας παράγεται καὶ κατανέμεται ὁ πλοῦτος—εἶνε ἡ βῆσις τοῦ κοινωνικοῦ βίου καὶ διέπουσιν πάσας τὰς ἄλλας συνθήκας καὶ σχέσεις τῆς κοινωνίας. Ὁ πολιτικός, ὁ ἠθικός βίος οἰανδήποτε κοινωνίας, εἶνε ὑπὸ τὸ κράτος τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν. Ἐκ τούτου συνάγεται τὸ ἐξῆς σαφὲς καὶ ὀριστικὸν συμπέρασμα ὅτι οὔτε πολιτικὴ, οὔτε κοινωνικὴ οὔτε ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν ὄσφ ἐπικρατεῖ οἰκονομικὴ καθυπόταξις. Εἶνε ἀξίωμα ὅτι ἐὰν ὁ Α κατέχῃ τὰ μέσα τοῦ ζῆν τοῦ Β, ὁ Α κατέχει τὴν ζωὴν τοῦ Β. Μὴ ὑπαρχούσης οἰκονομικῆς ἐλευθερίας, ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία εἶνε ἀπάτη καὶ δόλος. Εἶνε γεγονός ὅτι ἡ ἐπίπλαστος πολιτικὴ ἐλευθερία δὲν ἐξασφαλίζει οἰκονομικὴν ἐλευθερίαν, ἐνῶ ἂφ' ἐτέρου εἶνε γεγονός ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἐλευθερία καταλήγει εἰς πολιτικὴν ἐλευθερίαν. Διατί ὑποτυγχάνουν αἱ τόσαι μεταρρυθμίσεις; Διότι οἱ ἐνεργοῦντες αὐτὰς ἄγνοοῦσιν αὐτὸ τὸ κατάδηλον ὅτι πᾶσαι αἱ φάσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου βασιζονται ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν. Εἶνε λοιπὸν ἐξόχως σπουδαία ἡ ἐρευνα τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ὑφ' ἧς παράγεται σήμερον ὁ πλοῦτος. Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀρθρου εἶνε οὔτε νὰ καταδικάσῃ, οὔτε νὰ δικαιολογήσῃ τὰς συνθήκας ταύτας, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ τὰς ἐρευνήσῃ.

Ἐν πρώτοις εἶνε ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἐννοηθῶσι καλῶς αἱ λέξεις τῶν ὁποίων κάμνω χρῆσιν. Ἡ λέξις “πλοῦτος” γενικῶς εἰπεῖν, εἶνε λέξις ἢ ἔννοια τῆς ὁποίας περιλαμβάνει ὅλα τὰ πράγματα τὰ ὅποια ἐξυπηρετοῦν τὰς χρείας τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια,

δηλαδή, ἐπαυξάνουν τὴν ἀνεσίαν μας καὶ τὴν εὐδαιμονίαν μας. Πᾶν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶνε χρήσιμον, ἐπιθυμητὸν καὶ χαροποιὸν περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως πλοῦτος. Πολλοί, ἢ μᾶλλον οἱ πλείστοι, νομίζουν ὅτι πλοῦτος σημαίνει χρήματα· νομίζουν ὅτι αἱ λέξεις πλοῦτος, χρήμα καὶ κεφάλαιον εἶνε συνώνυμοι. Ἄλλ' ὅμως σφάλλουν, καὶ τὸ σφάλμα προέρχεται ἀπὸ σύγχυσιν ἰδεῶν προερχομένην ἐκ τοῦ πολυπλοκου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς τὸν πλοῦτον περιέχεται τὸ χρήμα καὶ τὸ κεφάλαιον, ἀλλ' οὔτε τὸ χρήμα οὔτε τὸ κεφάλαιον ταυτίζεται μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ πλούτου. Τὸ κεφάλαιον εἶνε πλοῦτος διότι εἶνε στοιχείον τοῦ πλούτου, ἀλλ' ὁ πλοῦτος δὲν εἶνε πάντοτε κεφάλαιον. Τὸ δὲ χρήμα ἐνίοτε δὲν εἶνε εἰμὴ μόνον σύμβολον πλούτου, ὄχι πραγματικὸς πλοῦτος ποσῶς. Ἐμπορεῖ τις νὰ εἶνε πολὺ πλούσιος καὶ ὅμως νὰ μὴ ἔχῃ χρήματα, ἢ ἢμπορεῖ νὰ ἔχῃ πολλὰ χρήματα καὶ ἐντούτοις νὰ εἶνε ἄπλοτος. Ἐπειτα ἡ φύσις τοῦ πλούτου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Διὰ νὰ εἶνε στοιχείον πλούτου ἐν πρᾶγμα πρέπει νὰ ἔχῃ χρησιμότητα. Εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα ἡ θέρμανσις εἶνε στοιχείον πλούτου, ἀλλὰ δὲν εἶνε ποσῶς στοιχείον πλούτου εἰς τὰ θερμά, διότι εἰς αὐτὰ ἡ θέρμανσις δὲν ἔχει χρησιμότητα. Οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων λέγουν ὅτι κεφάλαιον εἶνε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ πλούτου τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται διὰ παραγωγὴν νέου πλούτου, ὅπως νέον γιαοῦρτι παρίνγεται χρησιμοποιουμένου ὀλίγου ὡς μαγιάς. Σημειωτέον ὅτι οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων, μαγιάν θεωροῦσι καὶ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς τροφὰς τῶν ἐργατικῶν τάξεων, καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ νὰ καταδικάσῃ τὴν περὶ κεφαλαίου θεωρίαν των. Ὁ ὀρθὸς ὀρισμὸς τοῦ κεφαλαίου δὲν εἶνε αὐτὸς τὸν ὁποῖον δίδουν οἱ ῥηθέντες οἰκονομολόγοι. Κεφάλαιον εἶνε πλοῦτος χρησιμοποιούμενος πρὸς παραγωγὴν κέρδους, ἰδοὺ ὁ ὀρθὸς ὀρισμὸς τοῦ κεφαλαίου. Πολλάκις καὶ διὰ τῆς καταστροφῆς πλούτου ἐπιτυγχάνεται κέρδος, διότι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς παραγωγῆς σήμερον—τῆς κεφαλαιοκρατικῆς παραγωγῆς,—εἶνε ἡ ἐπίτευξις κέρδους. Ὁ κεφαλαιούχος ἐκτιμᾷ τὰ κεφάλαιά του ὄχι διότι δι' αὐτῶν δύναται νὰ παράγῃ πρᾶγματα χρησιμότητος, πρᾶγματα ἱκανοποιούντα τὰς χρεῖας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διότι δύναται νὰ ἐπιτυγχάνῃ κέρδος. Μόνον ἐφ' ὅσον ἐπιτυγχάνει κέρδος, τὸ "κεφάλαιον" του εἶνε κεφάλαιον. Οὐδὲν τὸν ἐνδιαφέρει ἂν τὸ κεφάλαιόν του δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς παραγωγὴν χρησίμων πραγμάτων. Αὐτὸ εἶνε ἄπλοῦν ἐπεισόδιον. Τὸ μόνον ὅπερ τὸν ἐνδιαφέρει εἶνε ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦ κεφαλαίου του—ἢ ἐπίτευξις κέρδους. Ὁ κεφαλαιούχος ἐντελῶς ἀδιαφορεῖ ἂν τὸ κεφάλαιόν του χρησιμοποιηθῇ διὰ νὰ παραγάγῃ πρᾶγματα χρήσιμα ἢ ἐπιβλαβῆ. Δὲν τὸν μέλει τίποτε εἰάν διὰ τοῦ κεφαλαίου του κατασκευάζονται κίβδηλα πρᾶγματα, ἀρκεῖ νὰ ἐπιτυγχάνῃ κέρδος. Δὲν λέγω αὐτὸ πρὸς

κατηγορίαν του· ἀπλῶς ἐρευνῶ γεγονότα, καὶ εἶνε γεγονὸς ὅτι ὅταν ὁ κεφαλαιούχος δίδῃ τὸ κεφάλαιόν του, δὲν ὠθεῖται ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἱκανοποιήσῃ ἀνθρωπίναν χρεῖαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπιτύχῃ κέρδος. Αὕτῃ ἡ ἰδιότης τοῦ κεφαλαίου ν' αὐξάνῃ καὶ νὰ τίκτῃ ἔχει τόσον σαγηνεύσει καὶ ἐνθουσιάζει τοὺς οἰκονομολόγους τῶν νοικοκυραίων, ὥστε ἐν τῇ ἀφελείᾳ των ἀποθαυμάζοντες τὴν δημιουργικὴν δύναμιν δι' ἧς φαίνεται πεπροικισμένη ἢ θεότης των, κατέληξαν νὰ θεωρῶσι τὸ κεφάλαιον ὡς ἱερόν τι—ἀλλὰ μολοντοῦτο καὶ δειλόν. Ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ μετὰ τεταπεινωμένης εὐλαβείας, ἐν χαμηλουμένην δὲ ἀναπνοῇ νοουθετοῦσι τοὺς ἐργάτας εἰδοποιούντες αὐτοὺς νὰ εἶνε νομοταγεῖς καὶ μέτριοι εἰς τὰς ὑπαιτήσεις των, διὰ νὰ μὴ τρομάξῃ ἢ δειλῇ αὕτη, ἱερὰ περιστερὰ,—τὸ Κεφάλαιον—καὶ τραπῇ εἰς φυγὴν ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν. Δι' αὐτοὺς τοὺς οἰκονομολόγους τὸ κεφάλαιον εἶνε τὸ πᾶν, καὶ ἡ ἐργασία μηδέν. Ἡ ἐργασία κατὰ τὴν γνώμην των ζῆ μόνον καὶ μόνον χάρις εἰς τὸ κεφάλαιον. Θὰ φανῇ μικρολογία ἴσως νὰ τὸ ἀναφέρω, ἀλλ' ἐντούτοις ἡ τάξις εἰς τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν τὰ στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς δεικνύει τὴν σχετικὴν σπουδαιότητα ἣν ἀποδίδουν εἰς αὐτά. Τρία, λέγουν, εἶνε τὰ στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς· γῆ, κεφάλαιον, ἐργασία. Μικρὰ σκέψις ὑπαιτεῖται ὅπως πεισθῇ τις ὅτι ἡ προσήκουσα τάξις τῶν ἐν λόγῳ στοιχείων εἶνε: γῆ, ἐργασία κεφάλαιον. Ἀπορίας ἄξιον εἶνε ὅτι οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων δὲν θέτουσι τὸ κεφάλαιον πρὸ τῆς γῆς. Δὲν θὰ ἦσαν παραλογώτεροι παρ' ὅσον εἶνε θέτοντες αὐτὸ πρὸ τῆς ἐργασίας. Ὑποθέτω μόνον ὅτι θὰ καθίστα τὸν παραλογισμὸν των καταδηλότερον. Ἡ γῆ κατὰ φυσικὸν λόγον προηγεῖται διότι εἶνε ἡ ὑλικὴ βᾶσις τῆς ὑπάρξεως. Σημειωτέον ὅτι, μεταχειριζόμενος τὴν λέξιν "γῆ" ὡς οἰκονομολογικὸν ὄρον περιλαμβάνω εἰς τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀκατέργαστον ὕλην. Ἐνῶ ὅμως εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ γῆ προὑπῆρξε τῆς τε ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου, δὲν εἶνε ὀλιγώτερον πρόδηλον ὅτι ἡ ὑπαρξις τῆς ἐργασίας προηγῆθη τῆς ὑπάρξεως τοῦ κεφαλαίου. Τὸ κεφάλαιον, λέγουν οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων, εἶνε ἀποτέλεσμα φειδοῦς. Ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς φειδοῦς τί ἄλλο δύναται νὰ εἶνε εἰμὴ προϊόν παραξημένης ἐργασίας; Ἡ φειδῶ εἶνε ἀξιέπαινος, ἀλλὰ εἶνε ἀπλῶς ἀρνητικὴ ἰδιότης, δὲν εἶνε ἰδιότης δημιουργικῆ. Διὰ τὸν ἄπλοτον ἢ φειδῶ εἶνε ἄχρηστος ἰδιότης. Ὑποθεθῆσθω ὅτι ἐκέρδησες 100 δραχμὰς καὶ ἔδαπάνησες μόνον 50. Αἱ 50 δραχμαὶ τὰς ὁποίας ἀπεταμίευσες φαίνονται ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα φειδοῦς, ἀλλὰ πρᾶγματι δὲν εἶνε. Αἱ ἀποταμιευθεῖσαι 50 δραχμαὶ σου εἶνε μέρος τοῦ προϊόντος τῆς παραξημένης ἐργασίας σου. Ἀποταμιεύσας αὐτάς, ἴσως τὰς μετέτρεψες εἰς κεφάλαιον, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ οὐδὲν μεταβάλλει τὴν πηγὴν του, ἢ ὁποία εἶνε ἡ κοινὴ πηγὴ παντὸς πλούτου, τουτέστιν ἡ ἐργασία.

Τὸν ὄλον πλοῦτον παράγει ἡ ἐργασία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κεφάλαιον εἶνε μέρος τοῦ πλούτου, ἄρα καὶ τὸ κεφάλαιον ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν του εἰς τὴν ἐργασίαν. Ἡ ἐργασία, λοιπὸν προηγείται. Ἄλλοι οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων παριστῶντες ὅτι τὸ κεφάλαιον προηγείται πείθουσι τὸν κόσμον ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε ἐξηρητημένη ἀπὸ τὸ κεφάλαιον. Τὸ κεφάλαιον, λέγουν, εἶνε ὑποτέλεσμα τῆς φειδούς τοῦ κεφαλαιούχου, ὁ ὁποῖος χορηγεῖ χρήματα εἰς τὸν ἐργάτην, καὶ λαμβάνει ὡς ἀμοιβὴν τοῦ κέρδους καὶ τόκου. Αὐτὸ εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένον. Ὁ κεφαλαιούχος οὐδὲν χορηγεῖ εἰς τὸν ἐργάτην. Γενικῶς εἶπειν ὁ ἐργάτης χορηγεῖ εἰς τὸν κεφαλαιούχον. Ὁ ἐργάτης, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐργάζεται ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, ἢ ἐπὶ ἓνα μῆνα πρὶν ἢ λάβῃ μισθὸν πρῶτος. Καθ' ὄλον αὐτὸν τὸν χρόνον ὁ ἐργάτης ἐπαυξάνει τὴν ἀξίαν τοῦ κεφαλαίου τοῦ ἐργοδότη του κατὰ πολὺ περισσότερον τοῦ μισθοῦ ὃν λαμβάνει. Ὁ κεφαλαιούχος δὲν τὸν συντηρεῖ κατὰ τὸν χρόνον αὐτὸν πληροῦναι τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς του ἀφ' οὗ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν, ὄχι πρῶ. Καὶ τότε δὲ ἀκόμη ὁ κεφαλαιούχος δὲν τοῦ δίδει πρὶν γίνασθαι τίποτε εἰμὴ μόνον μίαν διαταγὴν ἐπὶ ἄλλων ἐργατῶν νὰ τοῦ προμηθεύσωσι ποσότητα τινὰ τροφῆς, ἐνδυμασίας καὶ στέγης, πραγμάτων τὰ ὁποῖα ὄλα, σημειωθῆτω, παρήχθησαν, ὄχι ὑπὸ τοῦ κεφαλαιούχου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἄλλων αὐτῶν ἐργατῶν. Ὁ μισθὸς τοῦ ἐργάτου εἶνε κατὰ τόσον μόνον χρήσιμος αὐτῷ καθ' ὅσον τῷ παρέχει τὴν δύναμιν τῆς ἐπιτεύξεως τῶν διαφόρων αὐτῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα παρήγαγον ἄλλοι ἐργάται. Ἐμμέσως, λοιπὸν, ὁ ἐργάτης ἀνταλλάσσει ἀπλῶς τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας του μὲ τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας ἄλλων ἐργατῶν, τὰ προϊόντα δὲ αὐτὰ κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ παραχθῶσι πρὶν γίνῃ δυνατόν ν' ἀνταλλαχθῶσιν. Ὁ κεφαλαιούχος οὐδὲν ἄλλο πράττει εἰμὴ νὰ ἐνεργῇ ὡς εἶδος μεσίτου, καὶ νὰ κρατῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἀδρᾶν πληρωμὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν—κακὴν μάλιστα ἐκτέλεσιν—τῆς μεσιτείας ταύτης.

Ἐπίσης σφάλμα εἶνε ὅτι τὸ κέρδος καὶ ὁ τόκος προέρχονται ἀπὸ τὴν μὴ δαπάνην τοῦ χρήματος. Ἀπὸ τὴν μὴ δαπάνην χρηματικῶν τινος ποσοῦ οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ προέλθῃ εἰμὴ αὐτὸ τὸ μὴ δαπανηθὲν χρηματικὸν ποσόν. Οἱ οἰκονομολόγοι τῶν νοικοκυραίων ὁμως ἰσχυρίζονται ὅτι πλὴν αὐτοῦ προέρχεται καὶ ποσοστὸν τι καλούμενον κέρδος ἢ τόκος. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶνε μωρία, διότι εἶνε ὑπερβέβαιον ὅτι οἰονδήποτε χρηματικὸν ποσὸν φυλαττόμενον ὅσονδήποτε χρόνον μένει πάντοτε τὸ αὐτό· οὐδὲν αὐξάνει, καὶ ἡ πηγὴ ἐπομένως τοῦ κέρδους καὶ τοῦ τόκου ἀλλαχοῦ πρέπει νὰ ζητηθῇ, καὶ ὄχι εἰς τὴν μὴ δαπάνην. Πηγὴ τοῦ κέρδους καὶ τοῦ τόκου εἶνε ἡ ἐργασία τῶν ἐργατῶν ἀσκουμένη ἐπὶ ἀντικειμένων τῆς φύσεως. Εἶνε δηλαδή ἡ αὐτὴ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν πηγάζει καὶ ὁ πλοῦτος. Ἐρευνητέον πῶς συμβαίνει νὰ λαμ-

βάνουν τὸ κέρδος καὶ τὸν τόκον ἄλλοι ἀντὶ τῶν ἐργατῶν, ἀφοῦ αὐτὰ εἶνε προϊόν τῆς ἐργασίας. Κοινῶς ὑποτίθεται ὅτι τὸ κέρδος εἶνε ἀμοιβὴ ἐμπορικῆς ἀγχινοῖας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα εἶνε ἐσφαλμένη ὅσον καὶ ἡ ἄλλη, καὶ πηγάζει ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ σημερινὴ παραγωγή—ἡ καπιταλιστικὴ παραγωγή—δὲν διεξίγεται ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα θεραπεύῃ ἀνθρωπίνης χρείας, ἀλλ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἐπιτυγχάνῃ κέρδος. Κατὰ συνέπειαν, ἔχομεν ὄχι παραγωγὴν πραγμάτων καθ' ἑαυτὰ χρησίμων, ἀλλὰ παραγωγὴν ἐμπορευμάτων προωρισμένων διὰ τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν. Αὐτὸ εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς κεφαλαιοκρατίας τὸ διακρίνον αὐτὴν ἀπὸ προηγούμενα στάδια οἰκονομολογικῆς ἀνελιξέως. Ἐνῶ ὑπὸ ἄλλας οἰκονομολογικὰς συνθήκας ἡ παραγωγή διεξίγεται κυρίως διὰ τὴν χρῆσιν τῶν παραγομένων πραγμάτων καὶ μόνον τὰ περισσεύοντα ἐπωλοῦντο ἢ ἀντηλίσσοντο, ἡ παραγωγή σήμερον διεξίγεται κυρίως διὰ τὴν πώλησιν τῶν παραγομένων πραγμάτων.

Κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους, μεθ' ὅλα τὰ κακὰ τῆς δουλοπαροικίας, ὑπῆρχεν αὐτὸ τὸ πλεονέκτημα ὅτι οἱ ἄνθρωποι παρήγον τροφὰς διὰ νὰ τὰς τρώγουν, κατεσκευάζον ἐνδύματα διὰ νὰ τὰ φοροῦν, καὶ ἔκτιζον οἰκίας διὰ νὰ κατοικοῦν εἰς αὐτάς. Ὅλα αὐτὰ σήμερον παρίγονται διὰ νὰ πωλοῦνται χύριν κέρδους, καὶ τὸ ὑποτέλεσμα ἐντεῦθεν εἶνε ὅτι ἔχομεν νεοθευμένας τροφὰς, πρόστυχα ἐνδύματα, καὶ ἐφημέρους οἰκίας. Ἐκτὸς τοῦ ταλαιπώρου ἀγοραστοῦ, πᾶς ἄλλος εὐχεται τὴν ταχείαν καταστροφὴν τῶν παραγομένων πραγμάτων.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΕΡΕΥΝΗΜΑΤΑ.

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΨΗΦΟΣ ΧΑΡΙΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

Εὐγλωττον καὶ ἰσχυρὰν ἐκκλησίαν εἰς τὰς γυναῖκας ἀπευθύνει ἡ κυρία Χάσβανδ, γράφουσα ἐν τῇ Διεθνῇ Ἐπιθεωρήσει, ἐξοτρύνουσα πᾶσαν γυναῖκα νὰ κατακτήσῃ ὄλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἐν ὀνόματι τῶν καθηκόντων τῆς πρὸς τὴν ἐστίαν. Ποιοῦμαι, λέγει, ἐκκλησίαν εἰς τὰς γυναῖκας. Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι εἰσὶ δύο πρυτανεύουσαι ὁρμαὶ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τῆς σήμερον. Μία εἶνε ὁ σφοδρὸς πόθος πρὸς ἀνύψωσιν καὶ ἐξαυθρόπησιν τοῦ βίου τῶν ἐργατῶν· ἄλλη εἶνε ὁ σφοδρὸς πόθος τῶν γυναικῶν ὅπως ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς πολιτείας ὡς πλήρη ἀνθρώπινα ὄντα. Χαώδης τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ παρεξήγησις ἀμφοτέρων τῶν ὁρμῶν συνομοτοῦσι σήμερον νὰ διευθύνωσιν ἐπίθεσιν ἀμφοτέρωθεν κατὰ τοῦ οικογενειακοῦ βίου. Ποιοῦμαι ἐκκλησίαν εἰς σᾶς ὡς εἰς γυναῖκας. Ἀμύνθητε τῶν ἐστιῶν σας. Συναισθάνθητε τὴν ἀξίαν τῆς οικογενειακῆς ἐστίας, καὶ τὴν μοναδικὴν αὐτῆς λειτουργίαν. Αἱ ἐστίαί εἶνε τὸ κέντρον τῆς ἠθικῆς τοῦ ἔθνους. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἀπόκειται εἰς σᾶς ὡς γυναῖκας νὰ ἐκπολιτίσητε τοὺς ἀνδρας, βοη-

θοῦσαι αὐτοὺς νὰ καθυποτάξωσι τὰ χθαμαλὰ ὀρμέμφυτά των εἰς τὸ καλὸν ἐνὸς μονίμου ἀνθρωπίνου κέντρου, ἐν αὐτῷ δὲ καὶ δι' αὐτοῦ, εἰς τὸ καλὸν τῆς ὅλης κοινωνίας. Καταστήσατε τὸ κέντρον αὐτὸ ἀντάξιον τῶν ἀρίστων, θεωρήσατέ το ὡς τὸ κέντρον τῆς ζωῆς τοῦ κράτους. Ἀπαιτήσατε ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἀναγνώρισιν τῆς ἰσότητος ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀνθρωπίνης περιωπῆς σας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης περιωπῆς τῶν ἀνδρῶν. Διεκδικήσατε τὸ πλήρες δικαίωμά σας ὅπως εἰσθε πλήρη μέλη τῆς πολιτείας. Ἀξιώσατε τὸ ὑμέτερον δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κοινῶ ἀπάντων βίου. Πράξατε τοῦτο ὅχι διότι ἡ ἐστία εἶνε λίαν στενὸν πεδίου διὰ τὰς ἰκανότητάς σας, ἢ ἀνάξιον τῆς ὑψίστης ὑπηρεσίας ἣν δύναται νὰ προσφέρῃ ἀρτία γυνή. Ἀλλὰ πράξατε τοῦτο ἐν ὀνόματι τῶν ἐστιῶν σας, καὶ χάριν αὐτῶν. Ἐχετε ἀνάγκην τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης ὡς ἐκπαιδευτικῆς δυνάμεως διὰ τὴν ὑμέτεραν σύλληψιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ὡς ὑπενθυμιζούσης ὑμῖν ὅτι “ἡ μᾶλλον ἰδιωτικὴ δράσις εἶνε ἢ μᾶλλον δημοσία.” Ἐχετε ἀνάγκην αὐτῆς διὰ νὰ ἐνθυμησθε, καὶ διὰ νὰ ὑπενθυμίζετε εἰς ἄλλους, ὅτι ἐντὸς τῆς ἐστίας οὐδεμία γυνὴ ζῆ δι' ἑαυτὴν μόνην. Οὐδέποτε δύνασθε νὰ ἐπιτρέψητε νὰ γίνετα ὑμῶν ἀπλῶς χρήσις ὡσανεὶ μὴ εἴχετε τὸ αὐτὸ σκήπτρον ὅπερ καὶ οἱ ἄνδρες. Ἐντὸς τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας ἡ γυνὴ εἶνε συνέταιρος, συνεργάτης, συναρχηγός. Οὕτω καὶ μόνον οὕτω εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ λαμπρὸν κατόρθωμα τῆς ἀνθρωπότητος—εὐγενὲς ἀνθρώπινον γένος.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΠΟΛΙΤΕΥΤΑΙ

Συλλογὴ ἀποφθεγμάτων τῶν διαφόρων πολιτευτῶν τοῦ κόσμου ἐδημοσιεύθη τελευταίως ὑπὸ τοῦ ἁγγλοῦ δημοσιολόγου Γεωργίου Βάρκερ. Τὰ ἐξῆς δύο τὸ μὲν ἐνὸς προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τοῦ Κλήβελανδ, τὸ δὲ ἐνὸς διασήμου πολιτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀπαξ ὑποψηφίου προέδρου, τοῦ κ. Βάγιαρδ, ἐξόχου μεταφραστοῦ καὶ σχολιαστοῦ τοῦ Γκαίτε, κρίνω λίαν χαρακτηριστικὰ περὶ τῶν ἀμερικανῶν πολιτευτῶν. Τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Βάγιαρδ εἶνε τὸ ἐξῆς: “Ἀναλογιζόμενος τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτικοῦ σταδίου μου, δι' ἐν γεγονὸς μόνον αἰσθάνομαι ἐκπληξιν τοῦτο ὅτι ἔσχον τὴν οἴησιν νὰ ἐπιτρέψω εἰς τοὺς φίλους μου νὰ μὲ προτείνωσιν ὑποψήφιον πρόεδρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκλογὴν καθ' ἣν ὑποψήφιος ἦτο ὁ Κλήβελανδ. Ἀφ' οὗτο ἐγνώρισα αὐτόν, ἀνεγνώρισα τὸ θράσος μου. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν περιστάσεων ἃς τότε ἀντιμετώπιζεν ἡ Ἀμερικὴ, ὅπως καὶ τώρα ἀντιμετωπίζει, θὰ ἐναυάγουν παντάπασιν εἰς συγκρίνω τὸν ἑαυτόν μου μὲ τὸν Κλήβελανδ. Ἦτο ἀκριβῶς ὁ ἄνθρωπος τῶν περιστάσεων, ἡ δὲ ἐκλογὴ του ἦτο τόσῳ ἀναγκαία, ὥστε σχεδὸν μοῦ φαίνεται κατόρθωθεῖσα ἐκ θείας προνοίας. Ἐξ ὅλων τῶν

ἀνδρῶν οὓς ποτε συνήντησα εἴτε ἐν Ἀμερικῇ εἴτε ἐν οἰαδίῃποτε ἄλλῃ χώρᾳ, ὁ Κλήβελανδ εἶνε ὁ ἰσορροπώτατος καὶ ὁ ἰσχυρότατος.”

Τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Κλήβελανδ εἶνε τὸ ἐξῆς προκληθὲν ἐξ ἀφετηρίας τοῦ θανάτου τοῦ Βάγιαρδ. “Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς συνήνεσα νὰ ἀντιταχθῶ κατὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βάγιαρδ ὡς προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Πρέπει ἀφεύκτως νὰ τὸ ἀποδόσω εἰς ἀμάθειάν μου. Διότι ποῖος ἦτο ὁ Βάγιαρδ; Ἦτο ἄνθρωπος ἔμπλεως τοῦ μᾶλλον πεφωτισμένου πατριωτισμοῦ, εἶχε εὐρείαν καὶ ποικίλην μίθησιν καὶ ἰκανότητα, ἦτο ἀνὴρ μοναδικῆς πείρας, καὶ ἐκέκτητο βαθεῖαν γνώσιν τῆς χώρας καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς. Ἐν τούτοις, μεθ' ὅλα τὰ γεγονότα ταῦτα, ἐγὼ ὁ ὁποῖος εἶχον διανύσει βίου ἀμέτοχον καὶ ἀφανῆ, προτιμήθην αὐτοῦ. Ὅφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω καὶ ἤδη, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς τοῦτο συνέβη.”

ΑΠΗΧΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ.

Ἔτος σχεδὸν παρήλθεν ἀφ' οὗτο ἡ Μεσσήνη κατεστρίφη ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσαν δημοσιεύομενα περὶ αὐτοῦ ἄρθρα ἐν τῷ παγκοσμίῳ Τύπῳ. Ἐν ἁγγλικῷ περιοδικῷ δημοσιεύεται ἄρθρον ἀφηγούμενον περίεργα καὶ ὑπροσδόκητα ἐπεισόδια. Μία γυνή, διασωθεῖσα, ἦτο ἀπὸ ἐτῶν παραλυτικὴ, μὴ δυναμένη νὰ κινήσῃ οἰονδῆποτε τῶν μελῶν τοῦ σώματός της. Ὁ τρόμος ὁ ἐπελθὼν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐπενήργησεν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἰάθη ἐντελῶς καὶ ἤδη εἶνε ὑγιής. Ἐπίσης ὑπροσδόκητον εἶνε τὸ ὅτι, ὅχι μόνον πολλοὶ παρεφρόνησαν, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγοι παράφρονες ὄντες ἐθεραπεύθησαν αἰφνης. Ἐτέρα ἀφήγησις εἶνε ὅτι τρεῖς μῆνας πρὸ τοῦ σεισμοῦ, ἐθεάθη γέρον περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς τῆς Μεσσήνης μὲ κώδωνα ἀνὰ χεῖρας. Κρούων τὸν κώδωνα ὁ μυστηριώδης οὗτος πρεσβύτης ἀνεφώνει. “Μέγα κακὸν θὰ συμβῆ εἰάν οἱ μεσσηνιοὶ δὲν ἀλλάξωσι τὰς φαύλας ἔξεις των. Μέγα κακὸν ἐπέρχεται. Μεσσηνιοὶ ἀλλάξατε βίον.” Πολλοὶ περιεστοίχιζον τὸν γέροντα γελῶντες καὶ λέγοντες ὅτι ἦτο τρελλός. Δύο ἢ τρεῖς ἐκλαβόντες αὐτόν ὡς ἐπαίτην τῷ προσέφερον χρήματα. Ἄλλ' αὐτὸς ἠρνήθη νὰ δεχθῆ, καὶ ἐγένετο ἄφαντος ἐξακολουθῶν νὰ κρούῃ τὸν κώδωνα καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς αὐτὰς λέξεις. Κατὰ διαλείμματα πρὸ τοῦ σεισμοῦ ὁ γέρον ἐνεφανίσθη συχνά, καὶ πολλοὶ τὸν εἶδον καὶ ἠπόρουν. Οὐδεὶς ἐγνώριζεν ποῖος ἦτο ἢ πόθεν ἤρχετο. Ὅλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ σεισμοῦ ἔπαυσε νὰ φαίνεται πλέον.

Ἐπι μυστηριωδέστερα εἶνε ἡ ἀφήγησις καθ' ἣν, γυνὴ τις μετὰ τὸν σεισμόν, ἐτάφη ἐν τῷ δωματίῳ της, φραχθείσης τῆς θύρας διὰ ὀγκωδῶν λίθων, καὶ πᾶσα ἐξοδος ἢ εἴσοδος κατέστη ἀδύνατος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς οἰκίας εἶχε πέσει εἰς ἐρείπια. Ἦ οὕτω κλεισθεῖσα οὐδεμίαν βλάβην ὑπέστη, ἀλλ' ἦτο ἀπολύτως ἀποκλεισμένη, καὶ οὕτω ἔμεινεν ἐπὶ

ὀκτὼ ἡμέρας. Τὸ δωμάτιον ἦτο τοῦ ὕπνου καὶ τροφῆ ἐν αὐτῷ δὲν ὑπῆρχε. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν ἐγέννησε δίδυμα, ὅταν δὲ εὗρον αὐτὴν οἱ ἀναζητηταὶ θυμίων φέροντες σκαπάνας καὶ μοχλοὺς δι' ὧν ἀνέσκαψαν τὸ δωμάτιόν της, αὐτὴ τε καὶ τὰ νεογέννητα ἦσαν ἐν πλήρει ὑγείᾳ. Πῶς κατώρθωσε νὰ ζήσῃ; Τοῦτο ἐξήγησεν εἰς τοὺς ἐκπλήκτους ἀνευρετὰς της διηγηθεῖσα ὅτι μορφὴ γυναικὸς εἰκοσαετοῦς περίπου παρουσιάσθη τὴν δευτέραν ἡμέραν μετὰ τὸν σεισμόν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἄφαντος. "Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ἦτο τις ζητοῦσα διὰ σώσειν, κατόπιν ἐσκέφθην ὅτι θὰ ἦτο ὀπτασία μου. Ὅποια ὅμως ἦτο ἡ ἐκπληξίς μου ὅτε στραφεῖσα εὗρον τεμάχιον ἄρτου ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὴν ἐπιούσαν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς ὥρα ἡ μυστηριώδης νεάνις ἐφάνη πάλιν, ἀπέθεσε ὀπώρας καὶ ἄρτον καὶ ἐγένετο ἄφαντος πρὶν προφθίσω νὰ τῆς ὁμιλήσω. Ἡ αὐτὴ ἱστορία ἐπανελήφθη καθ' ἑκάστην μέχρι χθές. Οὐδέποτε εἶχον ἴδει πρὶν αὐτῇ τὴν γυναῖκα οὔτε γνωρίζω ποία εἶνε."

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.

Ὁ Γολστόης δημοσιεύει χαρακτηριστικὸν ἄρθρον ἐν τῇ Δεκαπενθήμερῃ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Λονδίνου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξῆς περικοπὴ εἶνε ἀξιοθαύμαστος. "Οἱ ἄνθρωποι ἤδη ἐννοοῦσι τὴν οἰκτρὰν ἐξαχρείωσιν τοῦ κατασκόπου ἢ τοῦ δημίου, καὶ ἀρχίζουσι νὰ ἐννοοῦν τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ χωροφύλακος, τοῦ ἀστυφύλακος, καί, μέχρι τινός, τοῦ στρατιωτικοῦ. Ἀλλὰ δὲν τὸ ἐννοοῦν ὡς πρὸς τὸν δικαστὴν, τὸν βουλευτὴν, τὸν ὑπουργόν, τὸν μονάρχην, τὸν ἀρχηγόν, τὸν δημαγωγόν, ἢ τὸν κομματάρχη. Ἐντούτοις τὸ ἔργον ἐκάστου αὐτῶν εἶνε ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὸ τῶν προμνησθέντων εὐτελές, ἀχρεῖον, παρὰ φύσιν καὶ φρικαλέον. Εἶνε μάλιστα χειρότερον τοῦ κατασκόπου καὶ τοῦ δημίου διότι ἐνῶ εἶνε προσόμοιον, μολαταῦτα περιθυλακοῦται δι' ὑποκρισίας. Ἡ νέα ἀτραπὸς τῆς Ἀνθρωπότητος εἶνε ἀναπόδραστος. "Ἴνα ἐγκαινίσωμεν αὐτὴν πρέπει πάντως νὰ ἀπαλλαχθῶμεν ἀπὸ τὰς δεισιδαιμονίας τοῦ ψευδοχριστιανισμοῦ, τοῦ κράτους, καὶ πάσης χρήσεως βιαίων μέσων. Τὸ ἔργον ἐκάστου δὲν εἶνε νὰ διαμορφώσῃ τὸν βίον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ τηρῇ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐντὸς ὀρισμένων ἠθικῶν ἀρχῶν, ἐνθυμούμενος ὅτι δὲν εἶνε σῶμα, ἀλλὰ πνεῦμα, καὶ ὅτι ἡ ἐλευθερία του συνίσταται εἰς τὸ νὰ φέρεται πρὸς τοὺς ἄλλους ὡς πρὸς πνεύματα, ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀλληλεγγύῃ, οὐδέποτε ἐν ἐχθροπαθείᾳ. Αὐτὸ εἶνε εὐδαιμονία. Ἀπὸ αὐτὸ αἱ ἐξωτερικαὶ συνθήκαι ἀναδείκνυνται βελτιούμεναι. Ἡ Ἀνθρωπότης σήμερον ἐφθασεν εἰς θέσιν ἐν ἣ δὲν δύναται νὰ διαμεῖνῃ ἐπὶ μακρότερον πλέον χρόνον. Ἀδιάφορον ἂν μᾶς εὐαρεστήῃ ἢ ὄχι τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι κατ' ἀνάγκην εἰσερχόμεθα εἰς νέαν ἀτραπὸν βίου. Καὶ εἰσερχόμεθα ὄχι δυνάμει ἐφευρέσεως νέου τινος θρησκευματος, οὔτε νέων ἐπιστημονικῶν θεωριῶν περὶ διαγωγῆς, οὔτε νέου

τινος εἶδους δρίσεως. Τὸ μόνον ἀπαιτούμενον ἐφόδιον διὰ τὴν νέαν ἀτραπὸν τοῦ βίου εἶνε τὸ νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὰς δεισιδαιμονίας τοῦ ψευδοχριστιανισμοῦ, καὶ τῆς κυβερνητικῆς ὀργανώσεως. Τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶνε ἐπίναγκες νὰ ἐννοήσωμεν ἕκαστος εἶνε ἀπλοῦν, ἀπλούστατον, καὶ εἶνε τοῦτο:—οὐδεὶς δικαιοῦται, οὔτε δύναται νὰ διαρρυθμίσῃ τὸν βίον τῶν ἄλλων· τὸ μόνον ἔργον ὅπερ ἕκαστος ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ εἶνε νὰ διαρρυθμίσῃ τὸν ἰδικόν του βίον συνωδᾶ πρὸς τὰς μεγάλας ἠθικὰς ἀρχὰς αἵτινες ἔχουσιν ἀποκαλυφθῆ αὐτῷ. Τοῦτο καὶ μόνον ἄρκει νὰ ἐννοήσωμεν ἕκαστος ὅπως ἐξατμισθῇ καὶ ἐκλείψῃ ἡ παρούσα ἀλγεινὴ καὶ κτηνώδης καὶ τόσῳ ὑσυμβίβαστος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὀργάνωσις τοῦ βίου πάντων τῶν δῆθεν χριστιανικῶν λαῶν, ἢ ὁποία ὅλοῦν καθίσταται χείρων ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέρας. Ὅστισδήποτε καὶ ἂν ἦσαι, βασιλεὺς, δικαστὴς, γαιοκτήμων, τεχνίτης, ἢ ἐπαίτης, σκέφθητι καλῶς αὐτῷ. Εὐσπλαγχνίσθητι τὸν ἑαυτὸν σου, εὐσπλαγχνίσθητι τὴν ψυχὴν σου."

ΑΕΡΟΠΛΟΪΚΑ.

Τὸ νέον ἀερόπλοιο Κλεμὰν Βαγιάρ, περιγράφεται ὡς ἐναέριον θωρηκτόν, ἰπτάμενον ἀκόπως ἀπὸ Παρισίων εἰς Λονδίνον. Οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ λαμβάνουσιν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ ἀεροναυτικά, προεξάρχει δὲ ἡ κυρία Συρκούρ. Χάριν ψυχαγωγικῶν ἐκδρομῶν τὰ ἀερόπλοια ἐλκύουσιν ἰδιαζόντως τὸ γυναικεῖον ἐνδιαφέρον, καὶ τοιαῦται ἐκδρομαί, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, θὰ ὀργανίζονται συχνὰ ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι. Ὁ Τζεπέλιν ἀναγγέλλει ὅτι τακτικαὶ ἀεροπλοϊκαὶ ὑπηρεσίαι θὰ ἐγκαινισθῶσι μεταξὺ Φρηδρισάφεν, Λουκέρνης, Φραγκφόρτης, καὶ βορειογερμανικῶν σημείων κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1910, ἔχει δὲ κατὰ νοῦν νὰ ἀκολουθήσῃ γραμμὴν κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Βόρειον Πόλον. Πολλὰ ἀεροπλοϊκαὶ ἐταιρεῖαι λειτουργοῦσαι χίριον πλουσίων ταξειδεύοντων ἐκ τῆς ἀρκτέας Γερμανίας εἰς τὴν Ἰταλίαν, προβλέπουσι ζημίας συνεπεῖα τῶν μελλουσῶν νὰ προκύψωσιν ἀεροπλοϊκῶν Ἐταιρειῶν. Εἶνε δὲ λίαν πιθανόν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Ἑλλάδα ξένων θ' αὐξήσῃ σημαντικῶς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀεροπλοΐας. Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς, ἀλλὰ κραταιουμένης τῆς ἀεροπλοΐας θὰ σημαίνει πλέον τίποτε ἢ θαλασσία δύναμις οἰουδήποτε κράτους; Ἐν τῷ Διάτῳ Ἐνάτῳ Αἰῶνι τοῦ Λονδίνου γράφων ὁ κ. Οὐιάτ λέγει ὅτι ὀλοσχερῇ μεταμόρφωσιν τῶν πολιτικῶν καὶ διεθνῶν σχέσεων θὰ φέρῃ ἡ κατάκτησις τοῦ ἀέρος. Ἡ πτῆσις ἄνωθεν τοῦ πορθμοῦ τῆς Μίγγης εἶνε προανάκρουσμα κηδείας τοῦ θαλασσίου κράτους τῆς Ἀγγλίας. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἐντὸς δέκα ἢ εἴκοσι ἐτῶν, ἀεροπλοϊκαὶ γραμμαὶ θὰ λειτουργῶσι καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον, καὶ ἡ ἀεροπορεία θὰ εἶνε ὁ παραδεδεγμένος τρόπος μεταβάσεων ἀπὸ χώρας

εἰς χώραν. Κατὰ συνέπειαν τὸ κέντρον τῆς στρατιωτικῆς βαρύτητος θὰ μετατοπισθῆ ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς εἰς τὸν ἀέρα. Ἡ Γερμανία, φέρ' εἰπεῖν, καὶ ἡ Αὐστρία θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξαρτύωσιν ἰπτάμενον στόλον προωρισμένον δι' οἰονδήποτε σημεῖον ἐν Αἰγύπτῳ τὸ ὁποῖον θὰ θέλουν νὰ προσβάλωσι, καὶ ἐπομένως πᾶσαι αἱ περὶ ἀμύνης τῆς Αἰγύπτου διαρρυθμίσεις θὰ δεῆσιν νὰ μεταβληθῶσιν ἄρδην. Οἱ στρατοὶ τῆς θαλάσσης καὶ οἱ στρατοὶ τῆς ξηρᾶς θὰ εἶνε ἀνίσχυροι νὰ προστατεύωσι τὰ ἔθνη. Πᾶσα μεσόγειος πόλις θὰ ὑπόκειται εἰς βομβαρδισμόν ἀπὸ τοῦ ἀέρος! Τὸ Συνέδριον τῆς Χάγης ὁμῶς κατέστησεν ὑπαγορευτέον τοιοῦτον βομβαρδισμόν δυνάμει συμφωνίας τῶν Δυνάμεων, καθιστώσης τοιαύτας ἐπιθέσεις ἀντικοινωνικὰς ἐπομένως καταδικαστέας ὑπὸ τοῦ Διεθνούς Δικαίου. Στόλοι καὶ στρατοὶ θὰ ἐκλείψωσιν ἐνώπιον τῆς ἀεροπλοΐας καὶ ἡ ὅλη εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ θὰ ὑποστῆ θεμελιώδη ἀλλοίωσις. Παρίταξις στρατιωτῶν εἰς μάχην θὰ εἶνε ἀρχαιοπρεπὴς ἠλιθιότης, ἡ δὲ ἀνάγκη τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀπάντων στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας θὰ μείνῃ χωρὶς νόημα καὶ θὰ ἀντιπαρέλθῃ ἵνα ἀντ' αὐτῆς προκύψουν μηχανικοὶ ἀεροπόροι. Θὰ ὑποτελέσουν οὗτοι ἄραγε ἰδιαιτέραν τινὰ τάξιν ἢς τὸ προνόμιον θὰ βασιζέται ἐπὶ τῆς περιπλόκου ἀσκίσεως αὐτῶν; Τότε ἡ τάξις αὕτη θὰ εἶχε πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ ὁ δημοκρατισμὸς θὰ ἐκινδύνευεν. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος δι' ὃν νὰ φοβώμεθα ὅτι ἡ ἐκμάθησις τῆς ἀεροπλοϊκῆς τέχνης δὲν θὰ εἶνε εὐκόλος καὶ προσιτὴ εἰς πάντας. Ἄλλως τὸ κράτος τὸ ὁποῖον θὰ εἶχε τοὺς δεξιωτέρους ἀεροναύτας θὰ ἦτο παντοδύναμον καὶ πανταχοῦ παρὸν, ὁ δὲ κυβερνήτης αὐτοῦ θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἰδρύσῃ παγκόσμιον δεσποτισμόν. Τὸ νὰ μὴ ἔχῃ μέγαν πληθυσμόν τὸ τοιοῦτο κράτος δὲν εἶνε ποσῶς μειονέκτημα διότι δὲν ἀναγκαιοῖ μέγας ἀριθμὸς ἀεροναυτῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ Γερμανία, φερ' εἰπεῖν, θὰ ἦτο νοητὸν νὰ εἶνε ἰσόπαλος μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ὀλόκληρον τὸ στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον παρασκευάζει, μέλλει νὰ καταρρεύσῃ ὑπὸ αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ ἀεροπλοϊκὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἡ ἰδία καλλιεργεῖ.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ.

Ὁ βουλευτὴς κ. Ράμσαι Μακδόναλδ ὅστις εἶνε εἰς τῶν ἡγετῶν τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἐν Ἀγγλίᾳ, γράφει ἀξιοσημείωτον ἄρθρον ἐν τῇ Σοσιαλιστικῇ Ἐπιθεωρήσει ἐφιστῶν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν του εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης. Ἡ παρούσα κατάστασις τῆς Εὐρώπης εἶνε μία τῶν περιόδων ἐκείνων τῆς γενικῆς ἀνησυχίας ἐκ τῆς ὁποίας πάντοτε ἐν τῷ παρελθόντι προέκυψαν ἐπαναστάσεις. Ἡ ἐπαναστατικὴ αὕτη τάσις κατεδηλώθη ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ σοσιαλιστοῦ Βριάν· ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῆς

ἐπιτυχίας τοῦ ἐν Νιούσταδ σοσιαλιστοῦ ὑποψηφίου· ἐν Σουηδίᾳ διὰ τῆς ἀπεργίας, καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ διὰ τῶν ἐξεγέρσεων. Ἡ σουηδικὴ ἀπεργία καὶ αἱ ἰσπανικαὶ ἐξεγέρσεις εἰσὶ τῆς αὐτῆς φύσεως· ὅμοιοις εἶνε καὶ ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ σάλος ὁ δημιουργηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιθέσεως τῶν γαιοκτημόνων κατὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ παραγωγῶν σφοδροτάτην λαϊκὴν ἀντίδρασιν κατ' αὐτῶν. Ἀπὸ τοῦ 1885 ὁ ἀγγλικὸς λαὸς δὲν ἐξεδήλωσεν ἄλλοτε ἐπαναστατικὸν πνεῦμα οἷον τὸ σημερινόν. Ὁ ἀρθρογράφος συμβουλεύει βραχυτέρας βουλευτικὰς περιόδους, ὡς μέθόδον ἐξουδετερώσεως τῶν συσσωρευομένων περιοδικῶς ἀναφλεκτικῶν ὑλῶν, ὡς σωστικὴν βαλβίδα κατὰ τῶν καταστροφῶν. Τὸ σοσιαλιστικὸν Ἰδεῶδες εἶνε ἡ κατάργησις τῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἡ ἄρσις τῶν μέσων τὰ ὁποῖα ἔχει μία τάξις ὅπως ζῆ ἐκ τῶν μόχθων μιᾶς ἄλλης. Ὁ σοσιαλισμὸς λέγει ὅτι ἡ μέθοδος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου εἶνε ἡ συλλήβδην κυριότης τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν κεφαλαίων. Ἐάν τις ὑποδείξῃ ἄλλην τινὰ μέθodon πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ εἰρημένου σκοποῦ, οὐδόλως ὁ σοσιαλισμὸς ἀντιπράττει, διότι τὸ μόνον τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει εἶνε ἡ ἀφαιρηθῆ ἡ δύναμις ἀπὸ μιᾶν κοινωνικὴν τάξιν νὰ ἐκμεταλλεύεται τὰς πλουτοπαραγωγούς τάξεις. Ὁ σοσιαλισμὸς οὐδόλως θίγει τὴν ἰδιοκτησίαν ἐνόσῳ ὁ ἄνω σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται, οὐδόλως δὲ θίγει τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸν σοσιαλισμόν, ὅστις εἶνε τὸ σύστημα τὸ ἄγον εἰς τὴν κοινωνικὴν τελειότητα βαίνει ἡ ἐκ πεποιθήσεως ἀκρεοφαγία, ἣτις εἶνε τεκμήριον ἀνθρώπου βαίνοντος πρὸς τὴν τελειότητα. Ἡ ἀκρεοφαγία δύναται νὰ θεωρηθῆ κλάδος τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἢδη κοινῶς θεωρεῖται ἡ ἀκρεοφαγία ὡς διαιτητικὴ μεταρρυθμίσις ἀφορῶσα μόνον τὸ ἄτομον· ἀλλ' ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐξευγενίσεως τοῦ ἀτόμου ὑλικῶς, πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς διὰ τῆς διαιτητικῆς ταύτης μεταρρυθμίσεως, ἔπεται ὅτι πᾶς οφείλει νὰ εἶνε ἀκρεοφάγος ὄχι μόνον ὡς ἄτομον, ἀλλὰ καὶ ὡς πολίτης. Κατ' ἀνάγκην ἄρα ὁ ἀληθὴς ἀκρεοφάγος εἶνε ἀληθὴς σοσιαλιστὴς καὶ ὁ ἀληθὴς σοσιαλιστὴς εἶνε ἀληθὴς ἀκρεοφάγος. Ἡ ἀπουσία τοῦ ἐνὸς ἐλέγχει ὡς μὴ ἀκραιφνῆ τὴν παρουσίαν τοῦ ἑτέρου, καὶ ὡς μὴ ἐξ εὐγενοῦς ἐλατηρίου προερχομένην.

ΕΞΟΧΟΣ ΙΑΤΡΟΣ ΠΕΡΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ.

Ἐν τῷ ἰατρικῷ περιοδικῷ Lancet ὁ ἰατρὸς Allinson λέγει ὅτι οἱ ἀκρεοφάγοι ὑπόκεινται εἰς νόσους ὀλιγώτερον ἢ οἱ κρεοφάγοι. Κατὰ μέσον ὄρον, ὁ κρεοφάγος νοσεῖ δέκα ἡμέρας κατ' ἔτος, ἐνῶ ὁ ἀκρεοφάγος μόνον δύο. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀκρεοφάγου εἶνε οὐχὶ ἐλαττον τῶν δέκα ἐτῶν μακροτέρα τῆς τοῦ κρεοφάγου. Τὰ ἀκρεοφαγοῦντα παιδιά αὐξάνουσι τάχιον καὶ ὑγιέστερον· αἱ ἀκρεοφάγοι γυναῖκες εὐτοκοῦσι καὶ θηλάζουσι τὰ τέκνα των κατὰ μείζονα ἀναλογίαν ἢ αἱ κρεοφάγοι. Στομαχικὰ πάθη, ἐξ ὧν κυρίως κατατρύχεται ὁ ὄργα-

νισμός, οίον δυσπεψία, δυσκοιλιότης, εἶνε ἄγνωστα τοῖς ἀκρεοφάγοις, σπάνια δὲ ἴκτερος, καὶ συμφύρησις ἢ σκλήρυνσις τοῦ ἥπατος. Τὰ νεφρά, ἐν τῷ καθαρῷ τοῦ αἵματος, ἐργάζονται βιαιότερον ἐν τῷ κρεοφάγῳ ἢ ἐν τῷ ἀκρεοφάγῳ, παρὰ τῷ ὁποίῳ, διὰ τοῦτο, σπανίως συμβαίνει νὰ σχηματισθῆ λίθος ἐν τοῖς νεφροῖς ἢ ἐν τῇ κύστει. Ρευματισμός καὶ ἄρθριτις εἶνε ἄγνωστοι νόσοι· ρευματικὸν δὲ πυρετὸν οὐδέποτε εἶδον διαρκέσαντα ἐν ἀκρεοφάγῳ πλέον τοῦ ἑξαμήνου. Τούναντίον, πολλαὶ ἑκατοντάδες ἐθεραπεύθησαν τῶν νόσων τούτων διὰ τῆς ἀκρεοφαγίας. Καρδιακὸν νόσημα, ἀποτέλεσμα ὡσεπιτοπολὺ ρευματισμοῦ ἢ νόσου τῶν νεφρῶν, εἶνε ἀσύνηθες παρὰ τοῖς ἀκρεοφάγοις· ὡσαύτως τοῖς εἶνε ἄγνωστος ἢ ἀποπληξία, ἐπερχομένη εἴτε ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος εἴτε ἐξ ὑπερβολικοῦ αἵματος. Ἀσθενεῖαι τῶν αισθήσεων εἶνε σπανιώτεραι παρὰ τοῖς ἀκρεοφάγοις, καθὼς καὶ νευρασθενεῖαι, οἶον νευρίτις, νευρικότης, ραχιαία σκλήρωσις, ἐπιληψία, παραφροσύνη. Αἱ μολυσματικαὶ νόσοι, ὀστρακίη, λειχήν, κνισμός, παρωτίτις, εὐφλογία, τυφοειδὴς πυρετός, κλπ., εἰσὶν ἡπιώτεραι ἐν τοῖς ἀκρεοφάγοις ἀπαλλασσομένοις μετ' ὀλιγοτέρων κακῶν ἀποτελεσμάτων. Πνευμονικὰ πύθη ἤττον εὐρίσκονται ἐν αὐτοῖς, ὅπως καὶ τὰ δερματικά. Ὁ διαβήτης τοῖς εἶνε ἄγνωστος. Θέσατε ἐντὸς δωματίου ἀναμῖξ ἀκρεοφάγους καὶ κρεοφάγους, καὶ εὐχερῶς θὰ διακρίνω τοὺς ἀκρεοφάγους ἐκ τοῦ καθαροῦ δέρματός των, τῶν λαμπροτέρων ὀφθαλμῶν των, τῶν φαιδρῶν ὄψεών των, τῆς ἀφθονωτέρας κόμης των, καὶ ἐξ ἀντιλήψεως πλήρους ὑγείας. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἰατροὺς, ἢ ἀκρεοφαγία εἶνε μέγα κακὸν διότι τοὺς στερεῖ τὸ ἥμισυ τῶν ἀπολαυῶν των. Ἄν ἐπρόκειτο νὰ ζήσω μόνον ἐκ τῶν πελατῶν μου ἀκρεοφάγων ταχέως θὰ ἐλιμοκτόνουν. Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ ἀκρεοφάγοι συνήθως ἀπέχουσιν οἶνοπνευμάτων, καὶ μεγάλην δίδουσι σημασίαν εἰς τὸν καθαρὸν αἶρα, τὰ λουτρά, τὴν ἀσκησιν, κττ. Ἄν τις ἐπιθυμῇ καλὴν ὑγίαν, ζωὴν μακράν, καὶ σθένος δι' οἵανδήποτε ἐργασίαν, τὸν συμβουλεύω νὰ γίνῃ ἀκρεοφάγος.

ΑΝΘΙΓΙΝΑΙ ΕΞΕΙΣ.

Μέγα μέρος τῆς ἀτομικῆς ἀθλιότητος προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ζῶμεν συμφώνως πρὸς τὰς ἀποκρυσταλλωμένας φαντασιοπληξίας, ιδέας, ὀρέξεις, συρμούς, καὶ ἀνοησίας τῶν ἄλλων. Ἐκεῖνος ζῆ ἐλευθέρως καὶ εὐκόλως, ὅστις διάγει κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἰδικοῦ του θεοῦ ἐγώ. Ἡλικὴ εἶνε ἡ ἰστορία τῶν συρμομανῶν! Φοροῦσι μαύρους σκληροὺς πῖλους, οἵτινες τοὺς καθιστῶσι τάχιστα φαλακροὺς, καὶ τὴν κεφαλὴν, ἣτις ἔδει νὰ φυλάσσεται δροσερά, διατηροῦσιν ὑπερβολικῶς θερμὴν. Προχειρότατον περὶ τούτου πείραμα δύναται πᾶς νὰ ἐκτελέσῃ, καλύπτων εὐήλιον χλόην διὰ δύο ἰσομεγέθων ὑφασμάτων λεπτῶν, τοῦ μὲν λευκοῦ τοῦ δὲ μέλανος·

μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας ἀφαιρῶν τὰ καλύμματα θὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ μὲν ὑπὸ τὸ μέλαν χλόη εἶνε ξηρά, ἡ δὲ ὑπὸ τὸ λευκὸν ζῶσα καὶ ἰκμαία. Καὶ ὅμως οἱ πλείστοι φοροῦσι πάντοτε μέλανας πῖλους, ἐνδύματα, καὶ περικνημίδας, χίριον τοῦ συρμοῦ! Κλειστὰ περιλαίμια καὶ στενὰ εἶνε ἀνθυγιεινότερα, διότι ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ φέρουσι κεφαλαλγίαν, ἐνῶ τὰ ἀνοικτὰ θὰ ἦσαν εὐκόλα καὶ ἀναπαντικί. Ἐὰ στενὰ καὶ αἰχμηρὰ ὑποδήματα εἶνε συνηθέστατα, ἐναντίον τῆς ἀνατομίας τοῦ ποδός. Οἱ καταστροφεῖς τῶν ζωτικῶν ὀργάνων τοῦ σώματος στηθόδεσμοι, παρ' ὅλα τὰ κατ' αὐτῶν λεγόμενα, φοροῦνται ἐπιμόνως. Πάντα ταῦτα καὶ ἀναρίθμητα ἄλλα κακὰ ἐν τῇ διαίτῃ, τῇ σκέψει, τῇ αἰσθήσει, τῇ δράσει, ἐμμένουσιν, διότι οἱ ἄνθρωποι δὲν σκέπτονται δι' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ τυφλῶς ἀκολουθοῦσι τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἐξίσου ἑαυτοῖς ἀμαθῶν.

“ ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΟΝ ΘΑΥΜΑ ”

Ἐκ προσφάτου μελέτης τοῦ Οὐάλας, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶνε ὁ μετὰ τοῦ Δάρβιν ἀνακαλύψας τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως, ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς: “Ὁ δαρβινισμὸς βασίζεται ἐπὶ τοῦ μεγάλου νόμου τῆς χρησιμότητος, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὁποῖον αἱ δυνάμεις τῆς ζωῆς ἔφεραν εἰς τὸ εἶναι τὰ ἐμφυχα γένη. Σημειωτέον ὅμως ὅτι οὔτε ὁ δαρβινισμὸς, οὔτε ἄλλη τις οἰαδήποτε θεωρία ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἢ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ δύναται νὰ παράσχη ἄλλο τι ἢ δευτερεύουσαν τινὰ ἐξήγησιν τῶν φαινομένων. Εἶνε πάντως ἐπάναγκες νὰ ὑποθέσωμεν ὑπάρχουσαν βαθυτέραν τινὰ δύναμιν ἢ αἰτίαν. Βεβαίως τὰ γνωστὰ γεγονότα ἅπαξ διερευνηθῶσι καὶ ἀναλυθῶσιν εἰσὶν ἐπαρκῆ ὅπως ἐξηγήσωσι τὴν μέθοδον τῆς ὀργανικῆς ἐξελίξεως· ἐν τούτοις αἱ ἐν τῷ βίβει θεμελιώδεις αἰτίαι, εἰσί, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θὰ ᾧσι πάντοτε, ὅχι μόνον ἄγνωστοι, ἀλλὰ καὶ ἀκατανόητοι. Ἡ μυστηριώδης δύναμις ἣν ἀποκαλοῦμεν ζωὴν, ἣτις μόνη καθιστᾷ δυνατὴν, ἐξ ὀλίγων χημικῶν στοιχείων, τὴν παραγωγὴν τόσῳ ἀπείρως ποικιλοῦσων συνθέσεων, οὐδέποτε θὰ ἐξηγηθῇ—ὡς πολλοὶ ὑποθέτουσιν—διὰ τῶν ὄρων ἀπλῶς τῆς ὕλης καὶ τῆς κινήσεως. Ἄλλὰ ἐπέκεινα καὶ αὐτῶν τῶν θαυμασίων ὑπάρχει τὸ ἔτι μείζον θαῦμα τῆς αἰείποτε παρούσης ἐκείνης ὀργανωτικῆς καὶ ὀδηγητρίας δυνάμεως ἣτις—ἵνα λάβω ἐν μόνον παράδειγμα—ἀνοικοδομεῖ τὸ καταπληκτικώτατον ἐκεῖνο σύστημα ὀργάνων, τὸ πτέρωμα τῶν πτηνῶν. Πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων τούτων, καταπίπτει τέλειον, τόσον ὥστε νὰ καθίσταται ἀκατανίκητον τὸ συμπέρασμα ὅτι πᾶν κύτταρον εἶνε ἐνσυνείδητον καὶ ἔχει σχετικὴν ἐπίγνωσιν τῶν λειτουργιῶν του. Αἱ φροῦδαι αὗται προσπάθειαι πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀνεξηγήτων, εἴτε ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἐνός τινος ἐμφυχοῦ, εἴτε ἐν τῇ γενέσει τῆς ζωῆς αὐτῆς, μοῦ φαίνονται ἄγουσαι ἡμᾶς εἰς τὸ ἀκαταμάχητον συμπέρασμα

ὅτι ἐπέκεινα καὶ ὑπεράνω πασῶν τῶν γηίνων δυνάμεων ὑπάρχει κάποια μεγάλη πηγὴ ἐνεργείας καὶ ὁδηγίας, ἣτις κατ' ἀγνώστους μεθόδους διαθέει πᾶσαν μορφήν ἐνοργάνου ζωῆς καὶ ἣς ἡμεῖς εἴμεθα προβεβουλευμένον προϊόν."

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ.

Ὁ νομομαθὴς Ἄννης Γαίυλορ ἀναπτύσσει ἐν τῇ Βορειαμερικανικῇ Ἐπιθεωρήσει ἐπιχειρήματα πείθοντα ὅτι ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Δικαίου εἰσέρχεται εἰς νέαν φάσιν ἀνεξίξεως. Ἡ γενικὴ διατύπωσις τοῦ ἰσχυρισμοῦ του δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς. Ἀφοῦ ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἀνεπτύχθη τὸ Δημόσιον Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, τὸ Συνταγματικόν, δηλαδή, καὶ τὸ Διοικητικόν, ἐξηφανίσθη, ἀπομείναντος μόνου τοῦ Ἰδιωτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, κατὰ μέγα μέρος δημιουργηθέντος ὑπὸ τῶν δικαστῶν. Τὸ Ἰδιωτικὸν τοῦτο Δίκαιον, ἐπιζῆ, καὶ φαίνεται ἀθάνατον καὶ παγκόσμιον. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸ Δημόσιον Ἀγγλικὸν Δίκαιον, δυνάμει δηλαδή μακρᾶς ἐξελίξεως καὶ ἐπιβιώσεως τῶν ἐπικρατεστέρων στοιχείων του, ζῆ σήμερον καὶ φαίνεται ἀθάνατον καὶ παγκόσμιον, δεκτὸν γενόμενον ὡς τὸ μόνον πρότυπον διακυβερνήσεως. Τὸ φαινόμενον τῆς συγχωνεύσεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου μετὰ τὸ Ἀγγλικόν, τοῦ μὲν ἐσωτερικῶς, τοῦ δὲ ἐξωτερικῶς, παρουσιάζεται εὐκρινῶς εἰς τὰ κράτη τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἐπίσης εἰς τὰ τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ προσέτι εἰς τὸ τῆς Λουιζιάνας. Εἰς τὰ κράτη ταῦτα συντελεῖται συγχώνεσις μεταξὺ τῶν ἰσχυροτέρων στοιχείων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ Δικαίου. Τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος καλῶς ἐξεικονίζει τὸ παρὸν πολιτειακὸν σύστημα τῆς Γαλλίας, ἔνθα τὸ μὲν ἐξωτερικὸν κέλυφος τοῦ κράτους, τὸ κοινοβουλευτικὸν δηλαδή σύστημα, εἶνε καθαρῶς ἀγγλικὸν συνετεία βεβουλευμένης καὶ προσφάτου ἀπομιμήσεως, ὁ δὲ ἐσωτερικὸς πυρῆν, ὁ κῶδιξ τοῦ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, εἶνε οὐσιωδῶς Ῥωμαϊκός. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ πάσης ἄλλης πολιτείας τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἢ ὅποια ἔχει κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα. Ἐν τῇ πολιτεία τῆς Λουιζιάνας ἐπίσης τὸ ἐξωτερικὸν κέλυφος εἶνε Ἀγγλικὸν Δίκαιον, τροποποιημένον ὑπὸ ἀμερικανικῶν καινοτομιῶν, ἐνῶ τὸ ἐνδότερον ἰδιωτικὸν Δίκαιον βασίζεται ἐπὶ τοῦ ναπολεοντείου κώδικος. Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει περὶ τῶν δεκαεπτὰ λατιναμερικανικῶν δημοκρατιῶν τῶν παραλαβουσῶν τὸ ἀγγλικὸν σύνταγμα ἐν τῇ βορειαμερικανικῇ μορφῇ του, ἀλλὰ διατηρησασῶν τὸ Ἰδιωτικὸν Δίκαιον τὸ ἀπορρέον ἀπὸ Ῥωμαϊκᾶς πηγᾶς. Κατάδηλον γίνεται ἐντεῦθεν ὅτι ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, ἀναφύεται νέον πολιτειακὸν σύστημα Δικαίου οὐ τὸ μὲν ἐξώτερον κέλυφος εἶνε Ἀγγλικὸν Δημόσιον Δίκαιον, περιλαμβάνον κακουργιοδικεῖα ἐνόρκων, τὸ δὲ ἐνδότερον εἶνε Ῥωμαϊκὸν Ἰδιωτικὸν Δίκαιον.

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ.

Ὁ,τιδήποτε καὶ ἂν λέγωσιν οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀρχεγόνου τούτου εἶδους τιμωρίας, ἐν ἀπομένει βέβαιον, ὅτι ἡ δικανικὴ συνείδησις τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἔχει ἐμφαντικῶς ἐκδηλωθῆ κατὰ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ. Τὸ ἐνστικτὸν τῆς κοινωνίας ὅπως προστατεύσῃ ἑαυτὴν κατὰ τοῦ ἀντικοινωνικοῦ δρόστου εἶνε ἀρχαιότατον. Πρώτη σκίψις αὐτῆς εἶνε νὰ καταστρέψῃ τὸν ἀδικαῦντα θεωροῦσα αὐτὸν ἐχθρὸν της. Ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶνε λείψανον τοῦ ἀρχεγόνου τούτου αἰσθηματός. Σήμερον ὁμοίως εἶνε ἀλλοῖον τὸ νόημα τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ ἀλλοία ἡ ἀντίληψις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου. Ἡ θανατικὴ ποινὴ κατηργήθη ἤδη εἰς πολλὰς πολιτείας καὶ ἡ ὀλουχερῆς αὐτῆς κατάργησις ἀπανταχοῦ τοῦ πολιτισμοῦ δὲν δύναται νὰ εἶνε εἰμὴ ζήτημα χρόνου. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ὑπεβλήθη πρότασις νόμου διαμοῦσα τὸν ἐκ προμελέτης φόνον εἰς δύο κατηγορίας, ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα ἡ θανατικὴ ποινὴ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν μίαν. Τὰ προταθέν νομοθέτημα εἶνε καρπὸς τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐν Λονδίῳ Ἀνθρωπιστικοῦ Συνδέσμου. Πρὸ τεσσαρακοσμητίας ἤδη εἶχε διορισθῆ βασιλικὴ ἐπιτροπὴ δωδεκαμελῆς ὅπως ἐρευνήσῃ τὰ ἀφηρώματα τὸν περὶ φόνου νόμον ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς συγχρόνους τάσεις τῆς προόδου. Ὁμοφώνως ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη ὅτι δέον τοῦ λοιποῦ νὰ διακρίνωται δύο κατηγορίαι φόνου ἐκ προμελέτης καὶ νὰ ἐπιβάλλεται θανατικὴ ποινὴ μόνον εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ πρώτου βαθμοῦ, δηλαδή καθ' ὅς περιπτώσεις καθίσταται ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ φόνος ἐπρομελετήθη ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου, ἐν πλήρει ψυχραιμίᾳ καὶ ὑγείᾳ φρενῶν. Συμφῶνὰ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τὸ ὑποβληθέν νομοσχέδιον ὀρίζει, ὅτι ἡ ἐτυμηγορίᾳ τῶν ἐνόρκων προκειμένου περὶ ἐκ προμελέτης φόνου δέον νὰ εἶνε δυοῖν θάτερον ἢ "ἐνοχος πρώτου βαθμοῦ" ἢ "ἐνοχος δευτέρου βαθμοῦ." Ἐν τῇ πρώτῃ μόνον περιπτώσει ἐπιβάλλεται θάνατος. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀφίνεται ὁ δικαστὴς ἐλεύθερος νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν ἀπὸ ἰσοβίων δεσμῶν καὶ κάτω. Τὸ αὐτὸ νομοσχέδιον ἐλαττώνει τὴν ποινὴν τῆς παιδοκτονίας εἰς δύο μέχρι δέκα ἐτῶν φυλάκιων. Προκειμένου περὶ τῆς παιδοκτονίας, ὁ σύγχρονος ἀνθρωπιστὴς ἐρωτᾷ, ποτέρα εἶνε ἡ ἐνοχος, ἡ νεαρὰ μήτηρ, τῆς ὁποίας τὴν ἀφόρητον κατάστασιν δημιουργεῖ ἡ φαρισσαϊκὴ κριτὴ γνώμη, ἢ μᾶλλον ἡ κοινωνία; Εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτος ἡ μεταβολὴ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐπὶ Ἐδουάρδου Α'. κατεδικάσθη εἰς θάνατον ἄνθρωπος διηπράξας τὸ κακούργημα νὰ καύσῃ ἄνθρακας ἐντὸς τῶν ὀρίων τοῦ ἄστεως. Ἀλλὰ καὶ πρὸ ἑκατῶν ἐτῶν ἐτιμωρεῖτο μετὰ θάνατον ἡ κλοπὴ δύο λιρῶν ἀπὸ ἰδιωτικὴν οἰκίαν, ἢ κλοπὴ πέντε σεληνίων ἀπὸ ἐμπορικῶν κατάστημα, ἢ κλοπὴ ἐνὸς σεληνίου ἀπὸ τὸ πρόσωπον οἰουδήποτε, ἢ ζωοκλοπὴ, ἢ δολία χρεωκοπία, ἢ ἀποκοπὴ δένδρων, ἢ στάσεων καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἡ μεταρρυθμισις τοῦ ποινικοῦ δικαίου τῆς Ἀγγλίας ἀφελεται εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς τοῦ Sir Samuel Romilly. Ὁ Ῥόμυλλν ἠγωνίσθη νὰ καταργηθῇ καὶ ἡ θανατικὴ ποινὴ. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἐψηφίσθη πλέον ἢ ἄπαξ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων νόμος καταργῶν αὐτήν, ἀλλ' ἀπερίφθη ἐπιμόνως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸ εἰδὸς αἰῶνος ἐπεκράτει ἡ πρόληψις ὅτι ἡ περιορισμὸς τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς μόνους τοὺς ἐκ προμελέτης φονεύοντας ἦτο ἰδέα ἀνατρεπτικὴ, καὶ ὁ κόσμος ἔτρεμε τὸν τοιοῦτον νεωτερισμὸν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 547 τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας ἐν ᾗ περιπτώσει κνοφοροῦσα γυνὴ καταδικασθῆ εἰς θάνατον, ἀναβάλλεται ἡ ἐκτέλεσις ἵνα προηγουμένως λάβῃ χώραν ὁ τόκετός. Ἀλλ' ἡ τοιαυτὴ διαρρυθμισις εἶνε μία τῶν χειροτέρων βαρβαροτήτων τοῦ ποινικοῦ συστήματος, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος ἀπεχθάνεται αὐτήν. Ὅτε ἡ διάταξις αὕτη ἐνομοθετήθη ἦσαν ἐντελῶς ἀγνωστοὶ οἱ νόμοι τῆς κληρονομικότητος καὶ τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ νεωτέρα ψυχολογία γνωρίζει ὅτι εἶνε ἀποτρό-

καιον να προστεθῆ εἰς τὴν κοινωνίαν ὃν κευφαρηθῆν ὑπὸ τὴν μητρικὴν ἐντύπωσιν τῆς φρικαλεότητας καὶ τῆς οὐδύνης ἀναμενομένου θανάτου τὸσῶ ἀπαισίῳ.

(Ἐκ τοῦ προσηφάτως ἐκδοθέντος βιβλίου τοῦ κ. Δρακούλη Ἐγκληματοκότης καὶ Ἀνθρωπισμός.)

Ἐν τῇ Δεκαπενθημέρῳ Ἐπιθεωρήσει ὁ κ. Ρενέ Λαμπὴ διηγείται ὅτι ὁ Πάπας Πίος I., τὸσῶ ὑλίγῳ ἐπίστευεν ὅτι εἴς τὸ ἐγίνετο πάπας, ὅταν ἀνεχώρησεν ἐκ Βερετίας διὰ Ῥώμην, προκειμένης ἐκλογῆς νέου πυρτίφκως, ὥστε ἠγόρασεν σιδηραδρασμικὸν εἰσιτήριον μετ' ἐπιστροφῆς. Ἐπὶ μακρὸν διετήρησε τὸ ἥμισυ εἰσιτήριον ὡς κειμήλιον, καὶ ἠρνήθη μολύβδῳ ποσὰ προσφερόμενα πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ. Πέρυσιν ὁ βασιλεὺς τῶν ἐλλήνων, ἐπισκεφθεὶς τὸν πάπαν, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γίνῃ κάτοχος τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ τετραχίου χάρτου, καὶ ὁ πάπας προθύμως ἐδώρησεν αὐτὸ εἰς τὸν βασιλεῖα Γεώργιον.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΑΙ ΟΙΚΙΑΙ.

Ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ Καίσαρος Λομπρόζο.

Ἡ παρίδοσις περὶ στοιχειωμένων οἰκιῶν εἶνε τὸσῶ ἀρχαία καὶ αἱ περὶ αὐτῶν σημεριναὶ εἰδήσεις εἶνε τὸσῶ ἐξηκριβωμένα ὥστε θεωρῶ τὴν ἔρευναν αὐτῶν ὡς σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος περὶ ἐπιβιώσεως καὶ δρώσεως τοῦ ἀτόμου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος. Ὅλα τὰ ἔθνη ἔχουσιν εἰδικὴν λέξιν ἐκφρίζουσαν τὸ φαινόμενον. Ἰταλιστὶ αἱ στοιχειωμένα οἰκίαι λέγονται case spiritate· γερμανιστὶ, spuken· ἀγγλιστὶ haunted· γαλλιστὶ hantées· τὴν πραγματικότητα δὲ τοῦ φαινομένου ἀπέδειξαν καὶ ἀποφύσεις δικαστηρίων.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου 1867, ἐν τῇ οἰκῇ Γιβελλίνης ἀριθμὸς 14, ἐν Φλωρεντίᾳ, ἤρχισαν ἀκουόμενοι ὑπόγειοι θόρυβοι καὶ αἰφνιδία πλήγματα ἐπὶ τῆς τραπέζης περίξ τῆς ὁποίας ἦτο συνηγμένη ἡ οἰκογένεια· οἰκιακὰ σκεύη ἐπιπτον ὑπὸ τῶν θηκῶν των· λίθοι ἐρρίπτοντο· ἀόρατος χεὶρ συνελάμβανε τοὺς βραχίονας τῶν οἰκούντων, ὧν τινες εἶδον καὶ φάσματα φοροῦντα μεγάλους πύλους ὡσεὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους. Ὁ μισθωτὴς ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ τῆς οἰκίας ζητῶν ἀποζημίωσιν καὶ τὸ Δικαστήριον ἐδέχθη τὴν ἀγωγὴν, τῶν γεγονότων ἀποδειχθέντων. Ἐν οἰκίᾳ ἀνηκούσῃ εἰς τὴν βαρωνίδα Λαύραν Ἐγγλεν ἐν οἰκῇ Ἁγίου Καρόλου ἀριθμ. 7, ἐν Νεαπόλει, κατῴκει ἡ δούκισσα Καστελπότο μετὰ τὴν οἰκογένειάν της. Περιδικῶς συνέβαινον παραδοξώτατα πράγματα ἅτινα ἐπὶ καιρὸν ἠύξανον κατὰ σφοδρότητα, κατόπιν δ' ἠλαττοῦντο. Κατ' ἀρχὰς ἠκούοντο κτύποι, οἵτινες ἦσαν ἰσχυρότεροι τὴν νύκτα. Κατόπιν τὰ ἐπιπλα μετεκινούντο μετὰ τρομεροῦ θορύβου. Βήματα ἄπαξ ἠκούσθησαν καὶ εὐθὺς ὕστερον ὥφθη μορφή εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου ρίπτουσα εἰς τὸ ἔδαφος μίαν κλεῖδα. Οἱ ἐνοικοὶ ἀπῆλθον νύκτωρ, καὶ ὅταν τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐπέστρεψαν εὗρον τὰς θύρας ἐντελῶς πεφραγμένας δι' ἐπίπλων. Συνεπεία τούτου ἐξήτησαν καὶ ἐπέτυχον δικαστικῶς τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως. Οἱ νόμοι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶχον εἰδικὰς διατάξεις περὶ τῶν περιπτώσεων τούτων (ἴδε Πανδέκτ. Tit. II. Lex. 27)

καὶ σήμερον δὲ περὶ τούτων ὑπάρχει εἰδικὸς νόμος ἐν Ἰσπανίᾳ. Μεγάλῃ διαφωνίᾳ ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων ἐὰν ἡ στοιχειωμένη οἰκία δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐνέχουσα ἐλάττωμα δι' ὃ εἶνε ὑπεύθυνος ὁ ἐκμισθωτὴς. Ἡ πλειονότης αὐτῶν ἀπεφάνθη ὅτι ὁ μισθωτὴς δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου. Κατὰ τὴν γνώμην μου αἱ στοιχειωμένα οἰκίαι δέον νὰ διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς τὰς μὲν τὰ φαινόμενα συμβαίνουσιν ἐπὶ ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον, συνήθως βραχείαν, καὶ εἰς αὐτὰς πάντοτε σχεδὸν διακρίνεται ἡ ἐπιρροὴ Διαμέσου* τινός. Τὴν κατηγορίαν ταύτην δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν μεσαστικὴν κατηγορίαν. Εἰς ἄλλας οἰκίας τὰ φαινόμενα εἰσὶ διαρκῆ, καὶ εἰς αὐτὰς πᾶσα μεσαστικὴ ἐπιρροὴ φαίνεται ἀποκλειομένη. Ἐκ δέκα στοιχειωμένων οἰκιῶν τὰς ὁποίας ἐπεσκεψθῆν, εὗρον τέσσαρας τῆς πρώτης κατηγορίας. Εἰς τὴν μίαν συνέβαινον ῥαντισμοὶ ὕδατος· διηνεκεῖς κινήσεις τῶν κωδῶνων, ἀκόμη καὶ ἀφοῦ ἐκόπησαν τὰ σύρματα· μία κυρία ἀνεσύρθη ὑπὸ τοῦ ἐδάφους διὰ τῆς κόμης· μαγειρικὰ σκεύη, ἐπιπλα, πῖλοι μετεκινούντο ὑπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀκόμη καὶ ἀφοῦ ἐστερεώθησαν διὰ καρφίων. Ἡ ἐπιρροὴ ἐξεπορεύετο ὑπὸ ὑστερικὸν κοράσιον. Ὅταν ἐνυμφεύθη καὶ ἐγκατέστη εἰς ἄλλην πόλιν, τὰ φαινόμενα ἔπαυσαν, ἀφοῦ διήρκεσαν δύο ἔτη. Εἰς ἄλλην τινὰ οἰκίαν, κατοικουμένην ὑπὸ ἐργατικῶν, παραδοξώτατα πράγματα συνέβαινον μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Σινδόνια ἐρρίπτοντο τριγύρω· κτύποι ἠχοῦντες ὡς ἐκφυρσοκροτήσεις τηλεβόλου ἀνοίγματα θυρῶν καὶ παραθύρων. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἤρχισαν αἰφνιδίως ἀφότου ἡ οἰκογένεια προσέλαβε κοράσιον πύσχον ὑπὸ ὑστερικὸς σπασμούς. Ὅταν τῇ συμβουλῇ μου τὸ κοράσιον ἐστάλη μακρὰν, τὰ φαινόμενα ἔπαυσαν, ἀφοῦ διήρκεσαν δύο ἑβδομάδας. Εἰς μικρὸν δωμάτιον τετάρτου πατώματος κατεχόμενον ὑπὸ πτωχοῦ στοιχειοθέτου μετὰ πολυάριθμον οἰκογένειαν, ἤχουν ἐπὶ τοῦ τοίχου κατάντικρον τῆς κλίνης τῶν παιδίων, τρομεροὶ κτύποι ὡσεὶ κανονιοβολισμοί, οἱ ὁποῖοι ἤρχιζαν τὸ μεσονύκτιον καὶ ἔπαυον τὴν χαραυγὴν, καταφοβίζοντες ὄλους τοὺς ἐνοίκους. Αἱ γενόμεναι ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἔρευναι ἀπέκλειον τὴν ὑπόθεσιν πύσης ἐπενεργείας ζώντων προσώπων. Τὸ ὑποτιθέμενον πνεῦμα τὸ παράγον τὰ φαινόμενα ἐρωτηθῆν διὰ τοῦ συνήθους μέσου τοῦ τραπεζίου ἀπήντησε πολλάκις δίδον ὄνομα, ἐπώνυμον καὶ ἐπάγγελμα, τὰ ὁποῖα πάντα εὐρέθησαν ψευδῆ. Ἐλεγεν ὅτι ἤθελε νὰ ἐκδικηθῆ κατὰ τοῦ κτήτορος τῆς οἰκίας ἐνῶ δὲν ὑπῆρχεν ἡ οἰκία ὅτε συνέβη ὁ θάνατος τοῦ ἀοράτου τούτου ἐχθροῦ. Ὑπῆρχεν ὅμως ἐν τῇ οἰκίᾳ ὀκταετῆς παῖς ὅστις ἀπεδείχθη ὡν Διάμεσος ἐν ἀγνοίᾳ του. Ἀποπεμφθέντος τοῦ παιδὸς τούτου οἱ θόρυβοι ἔπαυσαν. Προσκληθέντος πάλιν ἤρχισαν ἐκ νέου καὶ συνέβαινον πάν-

* Διὰ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως ταύτης ἴδε ΕΡΕΥΝΗΣ, Τόμ. Β', σελ. 26, 27.

τότε ἐνώ ὁ παῖς ἐκοιμᾶτο, ἀλλ' ἦσαν ἀμυδροὶ ὅταν ἦτο ἀσθενής. Ἐντὸς γαλακτοπωλείου, ἐν Τορίνῳ, παρόμοιοι θόρυβοι συνέβαινον ἐπὶ δεκαοκτῶ ἡμέρας, ὡς ἐκ τῆς παρουσίας νεαροῦ Διαμέσου πενταετοῦς τὴν ἡλικίαν, ὅστις ἦτο υἱὸς καὶ ἑγγονος Διαμέσων.

Εἰς ἄλλας τινὰς περιπτώσεις εἶμαι ὀλιγώτερον βέβαιος περὶ παρουσίας Διαμέσου. Ἐπὶ παραδείγματι τῇ 16 Νοεμβρίου πέρυσιν, εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον διευθυνόμενον ὑπὸ ἀνθρώπου τινὸς ὀνόματι Φούμερο, ἐν τῇ ὁδῷ Βάβας ἀριθμὸς 6, ἐν Τορίνῳ, ἤρχισαν ἀκουόμενοι τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εἰδικώτερον τὴν νύκτα, σειρά παραδοξωτάτων θορύβων. Γενομένης ἐρεύνης ἀνεκαλύφθη ὅτι φιάλαι, κεναὶ τε καὶ πλήρεις, συνετρίβησαν εἰς τὸ ὑπόγειον, ἀφ' οὗ ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ἔδαφος ἀπὸ τὰ ῥάφια τῶν. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐκυλίσθησαν πρὸς τὴν βᾶσιν τῆς θύρας ἣτις ἐπομένως μετὰ δυσκολίας ἠνοίχθη. Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου ἐπὶ τοῦ ἄνω πατώματος, συγκοινωνοῦν διὰ κλίμακος μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἰσογαίου διάφορα ῥούχα συνεμαζεύθησαν, καὶ ἐξ αὐτῶν τινὰ ἔπασαν διὰ τῆς κλίμακος εἰς τὸ κάτωθι δωμάτιον. Δύο καθίσματα ἐθραύσθησαν πίπτοντα· χάλκινα σκευὴ κρεμάμενα εἰς τὸν τοῖχον ἔπασαν χαμαὶ καὶ διωλίσθησαν διὰ μέσου τοῦ ἐδάφους· τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐθραύσθησαν. Πίλος διαβάτου εἰσελθόντος, τοποθετηθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐν τῷ ἄνω δωματίῳ, ἐξηφανίσθη καὶ ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν ἀπορριμμάτων ἐν τῇ αὐλῇ. Ἐπιμελῆς ἐρευνα ἐγένετο πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς αἰτίας τῶν συμβάντων τούτων, ἀλλ' οὐδεμία αἰτία ἀνεκαλύφθη. Προσφυγὴ εἰς μάτην ἐγένετο πρὸς τε τὴν ἀστυνομίαν καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζε τὰς ἱεουργίας του, μεγάλη φιάλη πλήρης οἴνου ἐθραύσθη πρὸ τῶν ποδῶν του. Δοχεῖον ἀνθέων μετεκινήθη ἀπὸ τὰ ῥάφια ἐφ' οὗ ἦτο τοποθετημένον ὑπερθεὶς τῆς θύρας, καὶ μετετοπίσθη ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, χωρὶς νὰ θραυσθῇ. Δύο φιάλαι οἰνοπνεύματος ἐθραύσθησαν εἰς τὰ ὄμματά πάντων ὑπὸ ἀοράτου χειρός. Πεντάκις ἢ ἑξάκις, ἀκόμη καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ἀστυνομίας, φορητὴ κλίμαξ, ἐπακουμβῶσα ἐπὶ τοῦ τοίχου, εἰς τὸ ἰσόγειον, ἔπεσε βραδέως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, χωρὶς νὰ βλάβῃ κανένα. Τουφέκιον διεπέρασε τὸ δωμάτιον καὶ εὐρέθη χαμαὶ εἰς τὴν ἀντικρυ γωνίαν. Δύο φιάλαι ἐρρίφθησαν ἀπὸ ὕψους, χωρὶς νὰ θραυσθῶσι, καὶ ἐκτύπησαν ἕνα θυρωρὸν εἰς τὸν ἀγκῶνα, προξενήσασαι μικρὰν πληγὴν. Ὁχλος συνήχθη, ἡ δὲ ἀστυνομία ἠπείλησε τὸν Φούμερον αἰνισσομένη ὅτι τὸν ὑπώπτευεν ὡς αἴτιον τῶν γινομένων. Ὁ δυστυχὴς μὴ δυνάμενος νὰ πείσῃ τὴν ἀστυνομίαν ὅτι οὐδὲν τέχνασμα μετεχειρίζετο, οὔτε εἶχε συμφέρον, ἀπεφάσισε νὰ ὑπομείνῃ ἐν σιωπῇ, καὶ μάλιστα διὰ νὰ δοθῇ τέλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν διέδωκεν ὅτι τὰ πάντα ἔπασαν κατόπιν δῆθεν ἐπισκέψεως ἰδικῆς μου. Ἐγὼ ἐμελέτησα τὸ πρᾶγμα

μετὰ μεγάλης προσοχῆς. Ἐξήτασα τὸ μέρος ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον. Τὰ δωμάτια ἦσαν μικρά, καὶ ἡ κλίμαξ ἔφερεν εἰς δωμάτιον ὕπνου ἄνωθι, ὑπῆρχε δὲ καὶ βαθὺ ὑπόγειον ὑποκάτωθεν, ἢ πρὸς τὸ ὁποῖον εἴσοδος ἔπρεπε νὰ γίνῃ διὰ μακρᾶς διόδου καὶ κλίμακος. Μὲ εἰδοποίησαν ὅτι καθ' ἃ εἶχε παρατηρηθῆ αἱ φιάλαι ἐθραύοντο ἅμα εἰσήρχετο τις εἰς τὸ ὑπόγειον. Εἰσήλθον πρῶτον ἐν σκύτει, καὶ ἤκουσα ὑάλους θραυόμενας καὶ φιάλας κυλιομένας περὶ τοὺς πόδας μου. Κατόπιν ἤναψα φῶς. Αἱ φιάλαι ἦσαν τοποθετημέναι ἐν σειραῖς ἐπὶ πέντε ῥαφίῳ, ἐνὸς ὑπερθεὶς τοῦ ἄλλου. Ἐν τῷ μέσῳ ὑπῆρχε μία τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτοποθέτησα ἕξ ἰναμμένα κηρία, ὑποθέτων ὅτι τὰ φαινόμενα θὰ ἔπαυον εἰς τὸ φῶς. Ἀπεναντίας εἶδον ἀμέσῳ τρεῖς κενὰς φιάλας, αἵτινες ἦσαν ὄρθιαι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κυλινομένης, ὡσανεὶ χεὶρ τὰς ὤθει, καὶ θραυόμενας πλησίον τῆς τραπέζης. Διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε τέχνασμα τι, ἐξήτασα λεπτομερῶς, μετὰ τὸ φῶς ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἔψαυσα πάσας τὰς πλήρεις φιάλας αἵτινες ἴσταντο εἰς τὰ ῥάφια ἐξακριβῶσας οὕτω ὅτι δὲν ὑπῆρχον οὔτε σύρματα οὔτε σχοινία ἅτινα ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσουν τὰς κινήσεις. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν, πρῶτον δύο, εἶτα τέσσαρες, εἶτα πλείονες φιάλαι ἀπὸ τὸ δεύτερον ῥάφι καὶ ἀπὸ τὸ τρίτον ἐκινήθησαν καὶ ἔπασαν χαμαὶ ἄνευ βίας, ὡσανεὶ κομιζόμεναι ὑπὸ χειρὸς προσώπου τινός. Μετὰ τὴν κατάβασιν δὲ (μᾶλλον ἢ πτώσιν) αὐτῶν ἕξ μὲν ἐθραύσθησαν ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους, δύο δὲ ἔμειναν ἀκέραιαι. Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἄλλαι τρεῖς ἀπὸ τὸ τελευταῖον διαμέρισμα ἔπασαν καὶ ἐθραύσθησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Κατόπιν ἐνῶ ἐξηρχόμην τοῦ ὑπογείου, ἤκουσα φιάλην θραυομένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὅταν ἀπῆλθον, κλείσας τὴν θύραν τὰ πάντα ἐν τῷ ὑπογείῳ ἠσύχασαν. Ἐπανήλθον μετὰ τινὰς ἡμέρας. Μοῦ εἶπον ὅτι τὰ φαινόμενα ἐξηκολούθουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον, καὶ ὅτι μικρὸς ὀρειχάλκινος μῦλος ἐξώρμησεν ἐκ τοῦ μέρους ἐνθα ἐκρέματο ἐπὶ τοῦ τοίχου, διευθύνθη πρὸς τὸν ἀντικρυ τοῖχον πλήσσων αὐτὸν ἰσχυρῶς, καὶ καμφθεὶς ἐκ τοῦ πλήγματος, ὡς καὶ παρετήρησα. Δύο ἢ τρία καθίσματα ἐρρίφθησαν μετὰ τόσην βίαν ὥστε ἐθραύσθησαν, χωρὶς νὰ βλάβῃσι κανένα τῶν παρεστώτων. Ἐπίσης καὶ μία τράπεζα ἐθραύσθη. Ἐξήτησα νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἐξετάσω ὄλα τὰ πρόσωπα ἐπιμελῶς. Ἦσαν δὲ ταῦτα εἰς δεκατριετῆς παῖς, κατὰ τὰ φαινόμενα ὑγιής· εἰς ἀρχιυπηρέτης, ἐπίσης ὑγιής· ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου, ὅστις ἦτο ἀπόστρατος ὑπαξιωματικὸς πλήρης θάρρους, ἀπειλῶν τὰ πνεύματα μετὰ τοῦ τουφέκι του, καὶ κατὰ τὰς ἐνδείξεις ἐπιρρηπῆς εἰς τὴν οἰνοποισίαν· ἡ διευθύντρια ἦτο πενήνταετης μικρόσωμος γυνή, ἰσχυρή, εὐπλαστός, ὑποκειμένη εἰς τρομώδεις κινήσεις, νευραλγίαν, καὶ νυκτερινὰς παρακρούσεις, παιδιόθεν, ὑποστάσα δὲ ἐγγεί-

ρησιν, πρό τινος χρόνου. Συνεβούλευσα ἐπομένως τὸν σύζυγόν της νὰ τὴν στείλῃ ἀλλαγῶν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα της τῇ 22 Νοεμβρίου, καθ' ὃν δὲ χρόνον ἦτο ἐκεῖ εἶχε παρακρούσεις τὴν νύκτα ἀκούουσα φωνάς, κινήσεις, καὶ βλέπουσα μορφάς, οὐδεὶς ὅμως ἄλλος ἔβλεπε ἢ ἤκουε τίποτε, οὔτε συνέβαινον μετακινήσεις ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν διούρκειαν ταύτην τῶν τριῶν ἡμερῶν οὐδὲν συνέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἀλλ' ἅμα ἐπανῆλθεν ἤρχισαν πάλιν τὰ αὐτὰ νὰ συμβαίνουν, κατ' ἀρχάς μὲ μεγάλην δύναμιν, κατόπιν δὲ ἡσυχώτερον. Πάλιν συνεβούλευσα τὴν γυναῖκα ν' ἀπέλθῃ καὶ ἀπῆλθε τῇ 26 Νοεμβρίου. Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς της, ἦτο εἰς κατάστασιν μεγάλου ἐρεθισμοῦ, ὕβριζε δὲ καὶ κατηγάτο τὰ ὑποτιθέμενα πνεύματα, ἰδοῦσα ὅλας τὰς φιάλας καὶ ὅλα τὰ πινάκια τὰ ὅποια εἶχε τοποθετήσει ἐπὶ τῆς τραπέζης κυλικούμενα καὶ πίπτοντα εἰς τὸ ἔδαφος. Διὰ νὰ κατορθωθῇ ἡ παράθεσις τοῦ γεύματος ἐδέησεν νὰ προσκληθῇ ἄλλη γυνὴ πρὸς τοῦτο, διότι οὐδὲν πινάκιον ὅπερ ἡ κυρία Φούμερο ἤγγιζε, διέμενε ἀκέραιον. Ἀνάγκη ἐντεῦθεν νὰ ὑποπτεύσωμεν μεσαστικὴν ἐπιρροὴν ἐξ αὐτῆς. Ἐντούτοις διαρκούσης τῆς ἀπουσίας της τὰ φαινόμενα ἐπανελήφθησαν, ἐν ζεύγος δὲ ὑποδημάτων της ὅπερ ἦτο εἰς τὸν κοιτῶνα της, κατέβη τὴν κλίμακα ἐν πληρεστάτῳ φωτί, τὰς ὀκτῶ καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωίας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν κυριωτέραν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου, ἀεροποροῦν, καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας δύο πελατῶν οἵτινες ἐκάθηντο παρὰ μίαν τράπεζαν (Νοεμβρίου 27). Τεθὲν αὐθις εἰς τὴν θέσιν του τὸ ζεύγος αὐτὸ τῶν ὑποδημάτων, καὶ παραφυλασσόμενον, δὲν ἐκινήθη μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπιούσης, ὅτε, ἐνῶ ἡ οἰκογένεια ἐγευματίζεν, ἐγένετο ἄφαντον. Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἀνευρέθη ὑποκάτωθεν τῆς κλίνης ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ. Νέον ζεύγος σανδαλίων, τεθὲν εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, δὲν ἀνευρέθη εἰμὴ μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας συσκευασμένον μεταξὺ τῶν στρωμάτων ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, καίτοι εἶχον ἀνασυρθῆ τὰ στρώματα δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν σανδαλίων, χωρὶς νὰ εὔρεθῇ ἴχνος αὐτῶν. Ἀφοῦ τὰ φαινόμενα ἐξηκολούθουν ἡ γυνὴ προσεκλήθη νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἀκόμη ἐξακολουθοῦν. Ὁ ξενοδόχος ἐσκέφθη νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν νεώτερον ὑπηρέτην ὅστις καὶ ἀπῆλθε τῇ 7 Δεκεμβρίου. Κατόπιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅλα τὰ φαινόμενα ἔπαυσαν, ἐξ οὗ ἄγομαι νὰ συμπεράνω τὴν μεσαστικὴν ἐπίδρασιν τοῦ νέου ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν εἶνε ὑστερικός, οὔτε συνέβησαν φαινόμενα οἰαδήποτε εἰς τὸ μέρος ἐνθα μετέβη.

Ἡ ἐξῆς περίπτωσις φαίνεται ἐπὶ τοῦ παρόντος μοναδική: Μία ὠραία ἔπαυλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἐπαρχίᾳ Χάμψερ, ἐπωλεῖτο τῷ 1892 ἐφθηνὰ διότι πάντες οἱ μισθωταὶ της τὴν ἐγκατέλειπον ἕνεκα φαντάσματος ὅπερ σχεδὸν καθ' ἐκάστην νύκτα περιήρχετο τὰ δωμάτια ὑπὸ μορφὴν τῆς αὐτῆς

πάντοτε γυναικός. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ φάσματος κατέστη πλέον γνωστὴ εἰς πολλοὺς γείτονας. Ἐν Ἴρλανδίᾳ ἡ κυρία Βῶτλερ ἔζη μετὰ τοῦ συζύγου της τῷ 1891, ἀπὸ μηνῶν δὲ ἤρξατο νὰ βλέπῃ κατ' ὄναρ ὅτι περιήρχετο τὰ δωμάτια μιᾶς γοητευτικῆς ἔπαυλεως, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου. Ἐν ὄνειρον ἐπανελαμβάνετο καθ' ἐκάστην νύκτα μέχρι οὗ κατήντησεν ἀντικείμενοι ἀστεϊσμοῦ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ὁ κ. Βῶτλερ εἶνε δημόσιος ὑπάλληλος καὶ τῷ 1892 μετετέθη εἰς Ἀγγλίαν. Ἀναζητῶν κατοικίαν παρεκινήθη ὑπὸ τοῦ μεσίτου ν' ἀγοράσῃ τὴν ἐν Χάμψερ οἰκίαν ἣτις ἐπωλεῖτο πολὺ ἐφθηνὰ. Ὁ Βῶτλερ ἠπύρησε πῶς τόσῳ λαμπρὸν μέγαρον ἐδίδετο εἰς τόσῳ μικρὰν τιμὴν, καὶ ὅταν ὁ μεσίτης ἐξήγησε τὸν λόγον, ὁ Βῶτλερ δὲν ὑπέδακε σημασίαν θεωρῶν τὰ λεγόμενα περὶ στοιχειωμένων οἰκιῶν ἀνάξια προσοχῆς. Ἡ κυρία Βῶτλερ μόλις εἶδε τὴν ἔπαυλιν τὴν ἀνεγνώρισεν ὡς τὴν ἔπαυλιν ἣν ἔβλεπε κατ' ὄναρ, καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἐγνώριζε κάλλιστα τὸ ἐσωτερικὸν της, καίτοι οὐδέποτε πρὶν εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Χάμψερ, οὔτε κὰν τὴν Ἀγγλίαν. Οἱ γείτονες μόλις εἶδον τὴν κυρίαν Βῶτλερ ἀνεγνώρισαν τὸ φάσμα ὅπερ πολλὰκις παρεφύλαξαν νὰ ἴδωσιν. Ἡ ἔπαυλις ἠγορεύθη ἐφθηνότατα καὶ ἡ κυρία Βῶτλερ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ἔπαυλιν της γνωστὴν ἤδη αὐτῇ ἐκ τοῦ ὄνειρου.*

* Ἐλθῶμεν εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν καθ' ἣν ὑποκλείεται ἡ ὑπόθεσις μεσαστικῆς ἐπενεργείας. Ἡ δευτέρα κατηγορία περιλαμβάνει τὰς πλείστας τῶν στοιχειωμένων οἰκιῶν. Ἡ δημόδης περὶ αὐτῶν παρίδοσις ἀποδίδει τὰ φαινόμενα εἰς σκηναὶς βιαιοπραγίας καὶ ὠμότητος διαπραχθείσας πάλαι ποτὲ ἐντὸς αὐτῶν, ἴσως πρὸ πολλῶν αἰώνων. Τὰ ἀποδίδει εἰς τὴν ἐκπαλαι διατηρηθεῖσαν ἐπιτοπίως ἐνέργειαν τῶν θυμάτων τῆς βιαιοπραγίας ἅτινα ἐξακολουθοῦν ἐπὶ αἰῶνας νὰ ἐκδηλώνωσιν ἐπὶ τόπου τὸ ἄλγος τῶν. Ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων παραδειγμάτων εἶνε τὸ τοῦ ναοῦ ἐνθα ὁ Πausanias ἀφέθη ν' ἀποθάνῃ ἐκ πείνης. Ὁ ναὸς αὐτὸς κατέστη ἄχρηστος ὡς ἐκ τῶν θορύβων οὗς προξένει ἡ σκιά τοῦ θύματος, μέχρι οὗ μυχιολόγος τις εὔρε τὸν τρόπον νὰ τὸ καθησυχάσῃ. Ὑπολογίζεται ὅτι ὑπάρχουν ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦλάχιστον 150 παλαιαὶ οἰκίαι στοιχειωμέναι — πᾶσαι ἐγκαταλειφθεῖσαι ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου—μοναί, σχολεῖα, νοσοκομεῖα κλπ.† Τῷ 1880, κυρία τις ἐμίσθωσε ἀριστοκρατικὸν πύργον ἐν Σκωτίᾳ ὅστις ἦτο ἀκατοίκητος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Μίαν νύκτα ἀφύπνισθη καὶ εἶδεν εἰς τοὺς πόδας τῆς κλίνης μορφὴν ἀνδρὸς ἀκεφάλου, φέρουσαν ἀμφίεσιν οἷα ἦτο τοῦ συρμοῦ πρὸ δύο αἰώνων. Ἀφύπνισε τὸν σύζυγόν της ὅστις ὅμως οὐδὲν εἶδε. Μετὰ τινὰς ἡμέρας εἰς τῶν ἐνοίκων τοῦ πύργου ἀπέθανεν. Ὑπάρχει ἡ ἀφήγησις

* Ἴδε τὸ σύγγραμμα τοῦ Pare, *Story of my Life*, 1900.

† Ἴδε τὸ σύγγραμμα τοῦ Ingram, *Haunted Houses of Great Britain*, 1907.

ὅτι ὁσάκις ἐμφανίζεται ἀκέφαλον φάσμα ἐν τῷ πύργῳ εἰς τῶν ἐνοίκων μέλλει ν' ἀποθάνῃ. Δίδεται δὲ ἡ ἐπομένη ἐξήγησις. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πρόσφυξ ἰππότης ἐζήτησεν ἄσυλον ἀπὸ τὸν κύριον τοῦ πύργου, ἀλλ' ἐπροδόθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ παρεδόθη εἰς τὸν ἐχθρὸν ὅστις τὸν ἀπεκεφάλισεν.

Ἡ κυρία Γλάδστων ἐξευίζετο τῷ 1875 ἐν τῇ ἐπαύλει Γκλένλη παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Μάξουελ. Μετὰ μεσημβρίαν μετέβη εἰς τὸ δωμάτιόν της νὰ ἡσυχάσῃ καὶ μετ' ὀλίγον ἐκόμισεν ὅτι ἔβλεπεν ὁμίχλην εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ δωματίου. Ὑποθέσασα ὅτι ἦτο ἀπὸ τὴν θερμάστραν ἠρεύνησεν ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν οὔτε πῦρ οὔτε καπνός. Παρετήρησεν ἔξω μήπως ἡ ὁμίχλη ἤρχετο ἀπὸ τὸ παράθυρον, ἀλλ' ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο διανυγής, καὶ ἡλιόλουστος. Βαθμηδὸν ἡ ὁμίχλη ἐφαίνετο προσλαμβάνουσα μορφήν μέχρις οὗ κατέστη ὁρατὸν προσώπου παρατηροῦν τὴν ὥραν εἰς τὸ ὥρολόγιον. Ἡ κυρία Γλάδστων ἐλιποθύμησε, καὶ ὅταν ἀνέλαβεν, ἡ μορφή ἐξηφανίσθη. Πληροφορηθεῖσα ὅτι πρὸ ἐτῶν αὐτὸ τὸ δωμάτιον ἦτο στοιχειωμένον, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ μείνῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέσως. Ἡ κυρία Γράφλς βραδύτερον ἐφιλοξενήθη εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον. Ἀφυπνισθεῖσα τὴν νύκτα εἶδε τὸ αὐτὸ φαινόμενον, καὶ ἐπίσης ἐλιποθύμησεν. Ἡ οἰκογενεῖα Μάξουελ τότε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπαυλιν.* Ταῦτα ἀφηγεῖται ὁ Hare εἰς τὸ προσημειωθὲν σύγγραμμά του. Ἐγὼ δὲ ἀνεξαρτήτως ἔλαβον τὰς ἐπομένας λεπτομερείας παρὰ τῆς κομήσης Σάννας, ἥτις τὰς ἐπέτυχεν διὰ τοῦ καθηγητοῦ Σκῶτ-Ἐλλιοτ, ἀπὸ τὴν κυρίαν Γλάδστων. Ἡ Γκλένλη, εἶνε μονήρης ἐπαυλις ἐν Σκωτία. Κατωκεῖτο πρὸ τινος χρόνου ὑπὸ γυναικὸς ἥτις ἐδηλητηρίασε τὸν σύζυγόν της διὰ νὰ νυμφευθῇ νεαρὸν ἀξιωματικὸν ὃν ἠγάπα καὶ μεθ' οὗ ἔκτοτε συνεβίωσεν. Οὗτος τὸσφ κακῶς προσηνέχθη πρὸς αὐτὴν ὥστε ἐπὶ τέλος τὸν ἀφῆκε καὶ ἐπανήλθεν εἰς Γκλένλην, ἔνθα διήνυε τὸν χρόνον της περιπλανωμένη ἀνὰ τὰ δώματα καὶ τοὺς διαδρόμους μέχρις οὗ ἐγήρασε καὶ ἀπέθανε. Τὸ φάσμα αὐτῆς ἐμφανίζεται ἐκεῖ, καὶ λέγουσιν ὅτι εἶχε παύσει ἐμφανιζόμενον ἀφ' ἧς οἰκογενείᾳ τις καθολικὴ μισθώσασα τὴν ἐπαυλιν, ἔφερεν ἱερέα νὰ ἱεουργήσῃ ἐν τῷ στοιχειωμένῳ δωματίῳ. Ἀλλ' ἤρχισε πάλιν ἀφ' ἧς ἡ κ. Γλάδστων ἐκοιμήθη ἐκεῖ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ φάσμα προκαλεῖται ὄχι ἐκ μεσαστικῆς ἐπιρροῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς οἰκίας. Ἡ διακοπὴ τῆς ἐμφανισέως του μετὰ τὴν ἱεουργίαν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν δύναμιν τῆς ὑποβολῆς, ἥτις ὅμως, ὡς εἶδομεν, δὲν διήρκεσε πολὺ.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Δομπρόζο καθίσταται κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἀξιοσημείωτον καὶ ἐνδιαφέρον καθ' ὅσον ὁ μέγας ἐρευνητῆς ἀπέθανε καθ' ὃν χρόνον ἐστοιχειοθετοῦμεν αὐτό. Τὸ τελευταῖον ἡμῶν αὐτοῦ θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Δεκεμβρίου.

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΙ ΜΥΧΙΟΛΟΓΟΙ.

Α'. ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΕΜΕ.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μυχιολογικῶν σπουδῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ὀφείλεται εἰς τὸ ἀπὸ ἡμίσειος αἰῶνος ἀξον καὶ εὐρονόμενον ἐνδιαφέρον περὶ τὰς βαθυτέρας ἐννοίας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αἱ ἐξωτερικαὶ ὕψεις αὐτοῦ εἴτε ὡς θρησκείας εἴτε ὡς φιλοσοφίας ἔπαυσαν νὰ θεωρῶνται ἀποχρῶσαι ὅπως ἰκανοποιῶσι τὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἔχει ἀαμφισβήτητον ἀνάγκην νὰ τεθῇ εἰς πραγματικὴν τινα καὶ ζωντανὴν συνάφειαν μετὰ τὴν Αἰώνίαν Ἀλήθειαν ἐξ ἧς ἀπορρέει ἡ παρούσα ζωὴ μας καὶ τὰ φαινόμενά της. Οὐδεμία τυπικὴ ἢ λεκτικὴ σχέσις πρὸς τὴν Αἰώνίαν Ἀλήθειαν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὸν ἀνθρώπον. Μὲ τύπους καὶ μὲ λέξεις δὲν δύναται ὁ ἀνθρώπος νὰ αἰσθανθῇ συγγένειαν μετὰ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ ἐπομένως νὰ ζῇ ὡς δημιουργικὸν ὄν. Ὁ ἀνθρώπος ἔχει ἀνάγκην ὄχι μόνον νὰ γνωρίσῃ ὅτι ὑπάρχει πηγὴ ζωῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ αἰσθάνεται ἑαυτὸν εἰς ἐμπρακτον συνάφειαν μετ' αὐτῆς, καὶ νὰ γνωρίσῃ Ἄ ὑ τὴν μᾶλλον ἢ περὶ Ἄ ὑ τῆς. Θάττον ἢ βράδιον πεπρωμένως θὰ καταρρέσῃ ὁ κοσμικὸς ἀντικατοπτρισμὸς ἵνα ἀναλάβῃ ἢ ὑπισθῆν αὐτοῦ κρυπτομένη Αἰώνια Ἀλήθεια. Πῶς λοιπὸν θὰ ἔχωμεν πεποιθήσιν ὅτι δὲν θὰ εὐρεθῶμεν παντάπασιν γυμνοὶ ἀπὸ μωρῶς ἐνστερνισθέντες τὸν ἀντικατοπτρισμὸν ὡσανεὶ ἦτο πραγματικότης; Πῶς ἄλλως εἰμὴ ἐρευνητῆς τὰς ἀτραποὺς καὶ τὰς λεωφόρους αἰτίνας ἀνεξαρτήτως τύπων καὶ λέξεων ἀγοῦσιν εὐθὺς πρὸς τὴν καρδίαν τῆς Αἰωνίας Ἀληθείας. Τὸ ἕριστον βοήθημα τῆς ἐρεύνης ταύτης εἶνε ἡ γνῶσις τοῦ βίου τῶν προπάπων ἐκεῖνα ἄτινα ἀφιέρωσαν ἀλόκληρον τὸ στάδιον τῆς ζωῆς των εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐρευνᾷ, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι εὐρον ἀτραπὸν τινα, ἃν ὄχι ἀλόκληρον, τοῦλάχιστον τμήμα αὐτῆς. Ἐν τῶν τοιούτων προσώπων ὀκῆνξεν ὁ γερμανὸς μυχιολόγος Βέμε, οὗ τὰ ἔργα πρῶτην φορὰν μετεφράσθησαν εἰς τὴν ἀγγλικὴν περὶ τὸ 1647, αὐθις δὲ περὶ τὸ 1764. Ἀλλ' οὔτε αὐταί, οὔτε ἄλλαι ἐκδόσεις ὑπάρχουσιν, ἀγγέλλεται ὅμως νέα ἀγγλικὴ ἐκδοσις πάντων τῶν ἔργων τοῦ Βέμε, γενησομένη τῇ 1910.

Ὁ Ἰάκωβος Βέμε ἐγεννήθη ἐν Ἀλτσαϊδενβέργῃ παρὰ τὴν Γερλίτσιν τῆς Λουσατίας, τῷ 1575 καὶ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του ἐποίμαινε πρόβατα. Νεαρὸς ἔτη ἤρξατο νὰ βλέπῃ ὄπτασις. Ἐν τῷ σχολείῳ ἔμαθε μόνον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν καὶ εὐθὺς ὕστερον προσελήφθη ὡς βοηθὸς ὑποδηματοποιοῦ. Ἡμέραν τινὰ ἦτο μόνος εἰς τὸ ὑποδηματοποιεῖον ὅτε ξένος τις εἰσῆλθεν, ἠγόρασε ζεῦγος ὑποδημάτων, διὰ το ὁποῖον κατέθεσε ὡς τίμημα μεγάλην χρηματικὴν ποσότητα καὶ ἀπῆλθεν. Ὅταν ἦτο ἔξω ἐστράφη πρὸς τὸν Βέμε ἀναφωνῶν, "Ἰάκωβε ἐλθὲ ἐδῶ." Ὁ Βέμε μεγάλως ἐξεπλήγη ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ ξένος ἐγνωρίζε τὸ ὄνομά του. Ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐξῆλθε. Τότε ὁ ξένος προσήλωσεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα καλοκάγαθον μὲν, ἀλλὰ διαπεραστικόν, καὶ εἶπε "Ἰάκωβε εἶσαι μικρὸς ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ εἶσαι μέγας καὶ θαυμαστός. Σέβου τὸν Θεὸν καὶ ἐρεῦνα τὰ μυστήριά του. Θὰ ὑποστήσῃς στερήσεις καὶ πτωχείαν καὶ θὰ καταδιωχθῆς. Ἀλλὰ θάρσει καὶ ἐπίμενε." Ταῦτα εἰπὼν ἐσφυγξε τὴν χεῖρα του, ἐνέβλεψε εἰς αὐτὸν μετὰ στοργῆς καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Ἐνοεῖται ὅτι ἡ ὁμιλία αὕτη ἐπέδρασεν ἰσχυρῶς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νεαροῦ Βρέμε. Μετ' ὀλίγον ὁ προϊστάμενός του τὸν ἀπέπεμψεν ἕνεκα τῶν ἰδεῶν του. Δὲν παρήλθε πολὺς χρόνος ὅτε ὁ νέος περιῆλθεν εἰς ἔκστασιν διαρκέσασαν ἐπτὰ ἡμέρας. Ἦτο καθ' ὅλα ὑγίης καὶ ὅπως πάντοτε, μόνον δὲ ὑπερτέρα τις συνείσθησις ἀφυπνίσθη ἐν αὐτῷ ὡς ἐκ τῆς ὁποίας τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας ἦτο καταφανὲς εἰς

αυτόν. Τῷ 1594 ἐνυμφεύθη καὶ ἀπέκτησε τέσσαρα τέκνα. Τῷ 1600 πάλιν περιήλθεν εἰς ἔξαρσιν διαρκούσης τῆς ὁποίας ἡ γνώσις του περὶ τῶν νόμων τῆς ζωῆς συνεπληρώθη. Ἐξηκολούθει ἔξασκῶν τὴν τέχνην του καὶ μεριμνῶν περὶ τῆς οἰκογενείας του, τῷ δὲ 1610 καὶ τρίτην φοράν τῷ συνέβη ὁ προειρημένος φωτισμὸς διαρκούντος τοῦ ὁποίου ὁ Βρέμε ἀντελήφθη τὴν ἐνότητά πάντων τῶν ὄντων καὶ ἐδυνήθη νὰ γράψῃ τὰς ἀντελήψεις του ὄχι ἐπὶ σκοπῷ δημοσιεύσεως. Ἦρξατο γράφω τῷ 1612 καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1624 ὅτε ἀπέθανε, συνθέσας οὕτω τριακόντα βιβλία. Παρήγαγε τὰ ἔργα ταῦτα χωρὶς ποσῶς ν' ὑποβλέπῃ εἰς οἰουδήποτε προσωπικὸν κέρδος, εἶνε δὲ ὅλα πλήρη παντὸς ἄτι μυχιώτατον ἐν τῇ φύσει. Ἐν ἑξ αὐτῶν ἀνομάζομενον Ἡὸς περιήλθεν εἰς χεῖρας εὐπατρίδου τινός, ὀνόματι Ἐνδερν, ὅστις τόσον κατεπλάγη ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ σοφίας ὥστε ἀμέσως διέταξε τὴν ἀντιγραφὴν του εἰς πολλὰ ἀντίγραφα. Ἐν τούτῳ κατὰ τύχην περιέπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ἐπισκόπου Ρίχτερ, ἀνθρώπου περιωρισμένης διανοίας καὶ λίαν φανατικοῦ. Ἡ ἰδέα ὅτι εἰς πτωχὸς ὑποδηματοποιὸς ἐγνώριζε περὶ τῶν θείων βουλῶν περισσότερα αὐτοῦ ἐξηρέθισε τὸν Ρίχτερ ὅστις ἔκτοτε ἐγένετο ὁ ἄσπονδότερος τῶν ἐχθρῶν τοῦ Βρέμε. Τὸν κατήγγειλεν ὡς αἰρετικὸν καὶ τὸ ἄστικόν Συμβούλιον ἐπὶ ποινῇ ἔξορίας τὸν διέταξε νὰ μὴ γράψῃ πλέον. Ἡ διαταγὴ αὕτη συνετέλεσε νὰ φέρῃ τὰ ἔργα του εἰς γνώσιν πολλῶν οἷτινες ἴσως οὐδέποτε θὰ ἐμάνθανον περὶ τῆς ὑπάρξεώς του. Τοιουτοτρόπως ὁ Βρέμε ἀπέκτησε φίλους μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων οἷτινες τὸν ἐβοήθησαν πολυτρόπως. Ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ὑπέικων εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀστικοῦ Συμβουλίου δὲν ἔγραψεν, ἀλλ' ἐπὶ τέλος ἡ ἐν αὐτῷ θεία ὀρμὴ ὑπερίσχυσε καὶ ὁ Βρέμε, ἤδη ὑποστηριζόμενος ὑπὸ πλουσίων ὀπαδῶν, ἤρχισεν αὐθις νὰ γράψῃ ἐφελκύνων τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν ἀπάντων. Ἐν ἔτος πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπέσπασε πάλιν τὴν ὀργὴν τοῦ Ρίχτερ δημοσιεύσας τὸ συγγραμμὰ Ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν ἄγουσα. Κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἐπισκόπου τὸ Ἀστικὸν Συμβούλιον τὸν διέταξε νὰ ἀπέλθῃ τῆς πόλεως ἐπὶ ποινῇ νὰ κατῆ ζῶν. Τῷ 1624 ὁ Βρέμε ἐγκατέλιπε τὴν Γκερλίτσην καὶ ἐγκατέστη ἐν Δρέσδῃ ἐνθα καὶ ἄσυλον εὔρε καὶ τιμῆς. Ἐκεῖ δὲ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἀπέθανεν.

Ὁ Βρέμε εἶχεν ἐκτάκτους μυχιολογικὰς δυνάμεις. Καίτοι ἀπαίδευτος ἐγνώριζε τὰς ρίζας τῶν λέξεων πάσης γλώσσης. Ἐγνώριζεν ἐπίσης τὰς κεκρυμμένας ιδιότητας παντὸς φυτοῦ καὶ παντὸς ζώου συνάγων αὐτὰς ἐκ τῆς μορφῆς των καὶ τοῦ σχήματός των. Ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεώς του εἰς ὅλα τὰ συγγράμματά του εἶνε ἀλληγορικὸς, διότι, ὡς ὁ ἴδιος ἐξηγεῖ, ὁ πεπερασμένος νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ τὰς ἐνεργείας τοῦ ἀπείρου Θεοῦ. Τὰ πάντα, λέγει, διέπει, κεντρικὸς νόμος ἐνιαῖος καὶ αἰώνιος. Ἄμα τις δυνήθη νὰ ἀντι-

ληφθῇ τὴν ἐν τῷ μυχῷ τῶν πραγμάτων λαυθά-
νουςαν ἀρχὴν, γνωρίζει τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως. Ὀνομάζει τὸ παγκόσμιον εἶναι, "Ἄβυσσον ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει αἰωνία, ἀπύθμενος ἀδημιούργητος Θελησις ἢς διηνεκῆς τάσις εἶνε νὰ ἐκδηλωθῇ. Ἄλλ' ἵνα τοῦτο γίνῃ δυνατὸν, πρέπει κατ' ἀνάγκην τὸ εἶναι νὰ ὑποστῇ διαφορισμὸν, ἄλλως πρὸς ποῖον νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ αἰωνία θέλησις; Κατὰ συνέπειαν ἡ θέλησις δημιουργεῖ Κάτοπτρον εἰς ὃ ἀντανακλῶνται πάντα ὅσα λαυθάνουσιν ἐν τῇ Ἄβύσσῳ, καθιστάμενα τοιουτοτρόπως ὀρατά. Ἡ Θεότης οὕτω βλέπει τὰ πάντα ἐν ἑαυτῇ. Τὸ διφυὲς λαυθάνει ἐν αὐτῇ. Ἡ Θεότης εἶνε καὶ Βυσσὸς (βυθὸς) καὶ Ἄβυσσος. Ὁ Βρέμε ἐξηγεῖ ὅτι τὸ Κάτοπτρον εἶνε ἡ αἰωνία Σοφία. Ἡ Ἰδέα, ἦτοι ἡ Παρθένος Σοφία, εἶνε ἡ Ἄπειρος Μήτηρ ὅπως ἡ Θελησις εἶνε ὁ ἄπειρος Πατήρ. Ἡ ἐκδηλωσις τῆς θελήσεως εἶνε ἡ φύσις. Ἐν τῇ φύσει ὑπάρχουν ἑπτὰ ιδιότητες. Αἱ δύο πρῶται εἶνε ἡ Συστολὴ καὶ ἡ Διαστολὴ ἐξ ὧν προκύπτει τρίτη ἡ Αἰσθησις. Ἐκ τῶν τεσσάρων πέμπτη ἡ Θάλπουσα. Ἐκ τῶν πέντε προκύπτει ἡ Γηθοσύνη, καὶ ἐκ τῶν ἑξ τελευταία ἡ Δόξα. Τὸ σύμπαν ἐδημιουργήθη ἐκ τῶν ἑπτὰ τούτων ιδιοτήτων τῆς Φύσεως αἷτινες ὑπάρχουν εἰς πᾶν ὄν, ὅλα δὲ τὰ ὄντα εἶνε οὕτως ἀνεξάρτητα. Κατ' ἀνάγκην, ἅτε ἀνεξάρτητα, ἔχουσιν ἴδιον κέντρον, καὶ ἅμα πρόκειται νὰ ἐκλέξουν ἢ τὸ ἰδικόν των κέντρον, ἢ τὸ κέντρον τῆς Θεότητος ὑπόκεινται εἰς πειρασμὸν οὗ κατισχύουσι μόνον ἐὰν ἐκλέξουν τὸ κέντρον τῆς Θεότητος. Τὸ κακὸν ἔχει τὴν ἀρχὴν του ἀπὸ τὸ πρῶτον ὄν τὸ ὁποῖον ἐξέλεξε τὸ ἰδικόν του κέντρον, καὶ ἐκήρυξεν ἀνταγωνισμὸν κατὰ τῆς Θεότητος. Ἐκτοτε προέκυψεν ὁ κόσμος τῶν πονηρῶν ὑπάρξεων, ὧν ὁμως βαθμηδὸν καὶ βραδέως ὁ κόσμος τῶν ἀγαθῶν κατισχύει. Τὸ ἀνθρώπινον ὄν ἦτο ἀνδρόγυνον πρὶν, ἀλλ' ὁ διαφορισμὸς ἐπήλθεν ἐκ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ὃν ἐξήσκησεν εἰς αὐτὸ ἡ κατάστασις καὶ μέθοδος τῶν ζώων, ὄντων ἀνεκαθεν χωρισμένων εἰς δύο φύλα. Ἡ Σοφία τότε ὑπεχώρησεν ἀποσυρθεῖσα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἀνθρωπίνης συστάσεως ἵνα ἐκεῖθεν ἀγρυπνῇ ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἀνθρώπου. Τούτων συνέπεια εἶνε ἡ ἐπικρατοῦσα συγχυσις, καὶ αἱ συμφοραί. Ὅντα προέκυψαν ὧν χαρὰ εἶνε νὰ βλάπτωσιν. Ἄλλ' ἀφ' οὗτου τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ ἐνεσαρκώθη, ἡ φύσις ἐπανέρχεται βαθμηδὸν εἰς τὴν ἰσορροπίαν καὶ δόξαν τῆς. Ἄλλ' ἵνα συμβαδίζωμεν μετὰ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς παλινορθώσεως δεῖν νὰ εἴμεθα μυχιολογικῶς συνδεδεμένοι μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ καλλιεργῶμεν τὰς τε ιδιότητας τῆς ἄρρενος φύσεως καὶ τὰς τῆς θηλείας ἐπανακτῶντες οὕτω τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἰσορροπίαν μας.

Ἐν Κρήτῃ διαχίλια ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὁ σταυρὸς ἦτο σύμβολον λατρείας, ἐν τῷ αὐτῷ ἀκριβῶς σχήματι τὸ ὁποῖον ἔχει σήμερον ὁ σταυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.